

ALAMANCI GÖZÜYLE BIYIKLI KARİKATÜR

Keçi ve Zina

M A H M U T T O L O N

Alamancı Gözüyle Bıyıklı Karikatür kitabından

Aşağıdaki yazıların çoğu Milliyet gazetesinde – bir kısmı başka yayın organlarında 1990 yılından itibaren yayınlandı. Alıntılar aşağıda yeni bir fihrist ile 2014 yılında düzenlendi. Hala güncel olabileceği düşünülen

Keçi ve Zina

1. Alamancı **Özgeçmiş**
İnsanların birbirine
hitap şekilleri
ile toplumsal
barışa doğru
adımlar
2. Sen-Siz **1991 yılında olan**
gerçek bir öykü ve
düşündürdükleri
3. Keçi **Güncelliğini**
koruyan bir konu
Almanyadaki
yabancı
düşmanlığına
olumlu bir bakış
4. Kürt Devleti **1990 lı yıllarda**
çoksatan 3 kitap
Özal döneminde
Baba Bush'un
Istanbul ziyareti
ABD ve Türkiye
ilşkilerinden bir
kesit
5. Türk Düşmanlığı
6. Sonbahar sütü
7. Kırmızı pabuçlar
8. Zina
9. Japon kirazı **Doğa ile ilgimiz**
En ünlü müze
1990lardaki
görüntüsü
10. Dolmabahçe **Hala güncel**
Avrupa
/Türkiye ve Seçim
kanunları korkarım
11. Kuduz
12. Seçmece

13. Bürokrasi ve mikroplar
14. Skandal
15. Futura
16. Çin bilim akademileri
17. Hekimlere Hanut
18. Yanlızlık ve Kör noktalar
19. Serbest ve Serseri
20. Oruç Tıp ve Tabiat ile ilgili düşünceler

2015 de de Güncel olacak!

Korkarım 2212 yılında da bir konu olacak

Ki hala ne skandal Gelecege bir bakış 2014 de bazısı artık gerçek

Bejing ve Urumchi

Temel Fizyoloji ve Önyargılar

Unlü bir yazarla dostluk

1993 de Istanbul da basılan **Keci ve Zina** yazılarına 2014 yılı itibariyle güncel notlar eklenmiştir

1. Alamancı - Özgeçmiş

ALAMANCI GÖZÜYLE BİYİKİ KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

Babam 1920'li ve 30'lu yıllarda Berlin ve Breslau'da eğitim görmüş- Almanya'da enflasyonun en caşcaflı döneminde... Yani bir Türk lirası birkaç milyon Alman markı ederken... O zaman doktorasının yanı sıra amatör boksörlük yapmış. Nadir Türk öğrencilerinden biri imiş Almanya'da. Köken olarak İstanbul'un Anadolu yakasından...

Erenköy'de, babasının köşkünde oğul gelince binsin diye bir yandan atlar beslenirken paşa gibi öğrencilik dönemi geçirmiş. Bulgaristan'dan Bursa'ya yerleşen ana tarafım ise ailede hep daha baskın taraf idi. Ama o başka bir hikâye.

Babam yirmili yılların Almanya'sından ilginç bir öykü anlatırdı. Gitmek bir haftaymış trenle. Türkiye dönüşü ev sahibesine hediye diye 5-6 kiloluk büyük bir karpuz götürmüş, Breslau şehrine. Karpuzu hiç bilmeyen ev sahibi çok sevinmiş.

Akşam yemeğine büyük bir tencere kaynar suyun içinde bunca zorlukla taşınan haşlanmış karpuzun servisini yapıvermiş.

Bende Alamancılık daha da yoğun. Ondört yaşında Almanya'ya babamla gittik. 1960 ihtilalinden sonra Demokrat Parti milletvekili olarak babam Yassıada ve Kayseri'de hapisten çıktıktan sonra Türkiye'de iş bulamamıştı.

Bonn'da beraber dört sene birkaç pansiyonda kaldık. Ben liseyi bitirince babam Türkiye'ye döndü. Ben kaldım. İlk yıllarda patlıcanı kaynatıp üstüne tuz veya şeker ekerek yemeyi deneyen Almanları gördüm...

Tüm batı ülkelerinde hor görülen bu milleti sevdim. Komik film ve romanlarda hep "kötü kişi" idi "Alman" o senelerde. Almanya ikinci vatanım oldu.

Tıp fakültesi, uzmanlık ve yan dal uzmanlığı, çalışma hayatı... 1984 yılında askerlik için Türkiye'ye evli barklı bir insan olarak dönüş. Türk vatandaşlığından çıkarılmayayım diye...

Lübeck Tıp Fakültesinde uzman olarak hemodiyaliz ve transplantasyon (kan yıkama ve böbrek nakli) bölümünde çalışırken Kadıköy Askerlik şubesinden bir yazı geldi.

Yaş dolayısı ile askerlik yapmaya gitmezsem Türk vatandaşlığından çıkarılacağım yaşı gelmişim. □Kürsü direktörü Türk mercilerine bir yazı verdi. "NATO üyesi olarak benim konumumda bir hekimin Üniversitede kalmasının ve araştırmalarına devam etmesinin toplum için daha yararlı olacağı ve Alman vatandaşı olsam askerlik yapmama gerek kalmayacağı."

Türkiye'den cevap: "Askerlik yapmazsa vatandaşlıktan çıkar".

Eşim Frankfurt doğumlu, o da doktor. 1976'da Türkiye'yi

görüp çok sevmiştir. “Haydi, gidelim” dedi. Türk vatandaşlığından çıkarılmanın bende bir kopukluk yaratacağını anladığını çok sonra bana anlattı. Hekime kısa dönem askerlik yoktu. Onaltı ay için göç. Niyetimiz askerlik sonu Almanya’ya dönmektir.

Almanya’dan bildiğim, o zamanlar Türkiye’de olmayan böbrek ve safra kesesi taşlarının şok dalgaları ile vücut dışından uygulanan tedavisini İstanbul’a getirme fikri doğdu. Çalıştık, getirdik. Epeyce de başarılı olduk. Çocuklar artık burada Türkçelerini pekiştirdiler. Nerede ise Almancayı unutmasınlar derdine düştük Yerleştik. □

Almanya’da azınlık, dönünce Türkiye’de de azınlık. İnsan kırkında ancak bazı nüansların ve tavırların anlam ve önemini anlayıp tadına varabiliyor. Azınlık olmanın, birey oluşturmanın yollarından biri olduğunu anlıyor, örneğin...

Artık Türkiye’de, İstanbul’dayım, yani doğduğum şehirde. Hayatımın yarısı Almanya’da yarısı Türkiye’de geçti. Sık sık Almanya’daydım. Türkiye birinci vatan ise Almanya ikinci vatan. Alamancuların her iki ülkede de şikâyet edecek çok şeyleri var. Ama unutmamak gerekir ki her iki ülkeye de çok şey borçlular.

Her iki tarafta da ağır önyargı bulutları hayatı zaman zaman zorlaştırıyor. Haçlı seferlerinden kalan önyargılar ve yabancıya “gâvur” diye bakan cahil yaklaşım ender değil.

“Alamancılar” artık gerek Türkiye’deki akrabaları, gerek

Almanya ve diğer batı ülkelerinde yaşayanlar ve Türkiye'ye dönmüş olanlarla birlikte 4-5 milyonu bulan bir grup. Birçok Batı Avrupa ülkesinin nüfusu eder!

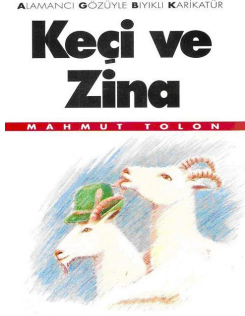
Çokluk güç ve etkinlik demek değilse de, sade sayı ile bile göz ardı edilemez, çok sesli bir topluluk.

Göç yaşamış kişiler olarak her iki ülkeden istekler var. Daha da önemlisi her iki ülkeye de borcumuz verebileceklerimiz; belki de verebilmek için sabırlı olmamız, çok çalışıp direnmemiz gereken doğrularımız var.

Almanya'da olsun, Türkiye'de olsun göze batan gerçekleri bu kitapta dile getirmeye çalıştım. Bizlerin şikâyet eden konumdan vazgeçip her iki taraftaki önyargıları süreç içinde aşacağımızdan hiç şüphem yok. Zaten başka da olanağımız yok.

Güler yüzle, onurla çalışarak bu süreci hem bireyler olarak hem "tüm Alamancılar" olarak kısaltabiliriz. Veya devamlı şikâyet eden mız mız bireyler olarak bu süreci tatsızlaştırabiliriz. Seçim bizlerin.

2. Sen-Siz

İnsanların birbirine hitap şekilleri ile toplumsal barışa doğru adımlar Anglo-saksonların, yani İngiliz'lerin, Amerikalı'ların, Avustralyalı'ların en önemli kültürel başarıları, yaşadığımız yüzyılda İngilizceyi dünya dili yapmış olmalarıdır.

Acaba bu dilin bazı özellikleri dünya dili olmasında etkili olmuş mudur? Yani İngilizce konuşan ülkelerin kültürel zaferinde bu lisanın bariz bir etkisi görülmüş müdür? Veya ekonomik başarılarında insanların birbirine eşit düzeyde davranmaları mı etkili olmuştur?

Herhalde sonuncusu!

İngilizler, Almanlar, Amerikalılar

Almanca ve Fransızca ile yakın akraba olan ve her iki lisandan da köklerini alan İngilizce'nin zengin kelime hazinesi yanı sıra bir göze batan farkı, evrim sürecinde "sen/siz" farkını (thou-thee) kaybetmiş olması ve sen ve sizi bir kelimedede (you) birleştirmiş olmasıdır.

İnsanlar arası ilişkilerde sen/siz farkı önemlidir. Hele hele erişkin insanın haklarını yaşaması belli bir saygıyı hissetmesinde, belirli bir demokratik sürecin lisan ile belirlenerek genel olarak kabul edilen bir öge olarak yaşanmasında sen/siz farkı, bir kültürel temel taşıdır. Amerika'da, İngiltere'de sen/siz yoktur.

Amire veya büyüğe saygı "efendim" (*sir, ma'am*) ile belirtilir. Fakat ilk tanışmada rahatlatıcı ve itişip

kakışmasız “you” belirgindir. Her vatandaş ise, bir Mr. Mrs. veya Ms.’dir.

Almanlar ise daha bir metodize etmişlerdir sen/siz farkını. Örneğin, lise ikiye eşdeğer sınıfa kadar öğretmen öğrencisine “sen” diye ve öğrenci öğretmenine “siz” ve “bay/bayan” filan diye hitap ederken bir ders yılından ötekine talebe de “siz” ve “bay/bayan” oluverir. Onaltı yaşından büyük bir insana artık “sen” diye hitap edilmez.

Eğer “sen” hitabına geçilecekse **yaşça büyük olan “sen”** ve *ilk* isim konuşmasını teklif eder ve küçük olan kabul ettikten sonra her iki taraf da birbirine “sen” diye hitap eder. Yeni nesilde ise, baştan birbirine “sen” diye hitap etme yaygınlaşmaktadır.

Amerikalı’larda ilk isimle hitap etmek çok yoğun bir samimiyetin ifadesi değildir. Daha ziyade şekilcilikten uzak olmanın bir yüzeysel simgesidir.

Türkiye’de ise hoca talebesine –bu talebe 30 yaşında da olsa-, üst uzmanlık sürecinde olan 35 yaşında bir uzman da olsa- “sen” diye hitap eder.

Bakan 50 yaşındaki memuruna “sen” diye, başbakan 10 bin kişilik kuruluşun genel müdürüne “sen” diye hitap eder.

Paşa koskoca tabur komutanına, teğmene, binbaşıya, albaya; bu adam ister hâkim, ister mühendis ister hoca olsun, “sen” diye hitap eder. Bunu doğal hakkı olarak görür.

Laubalilik mi, Samimiyet mi?

Vay haline, eğer ast bir mesafe tutmak gereksinimini duyarsa... Laubalilikten veya samimiyetten veya kısacası densizlikten hoşlanmayan, 35 yaşındaki uzman veya 45 yaşındaki Genel Müdür, üstüne;

“Ben birbirimize “siz” diye hitap etmemizi tercih ederim” veya “Ya ikimiz de birbirimize “sen” veya ikimiz de birbirimize “siz” diye hitap edelim” desin bakalım...

Yer yerinden oynamaz mı? Türkiye’de “üstlerin” %90’ı dünyalarını şaşırmasın mı?

İnsanlar arası ilişkide ne kadar mesafe ile ne kadar saygı ile birbirimizin fikirlerini algılayacak mesafe bırakırsak o kadar somut verilere, hissiyattan uzak, SEN/BEN gibi kişisel tafradan arınmış olarak varabiliriz.

Daha hızlı mesafe kat edebiliriz. “Samimiyet” veya “senli-benlilik” ve beraberindeki uyum iki taraflı olduğunda ne kadar hızlandırıcı ve verimli olabilirse, tek taraflı ve dengesiz olduğunda o kadar tehlikeli, frenleyici ve yıpratıcı olur.

Sen veya biz hitabının bir ötesi;

50 yaşındaki tombul teyze, 35 yaşındaki taksi şoförüne:
“Oğlum, şu çantayı 4.kata kadar çıkarıver bakim”.
51 yaşındaki müdür, 43 yaşındaki memuruna;:

“**Evladım** sana kaç defa söyledim bu yazıları Avukat Ahmet Bey (39 yaşında) paraf etmeden bana getirme” diye!

PTT memuresi 23 yaşındaki kız 67 yaşındaki emekliye;
“**Teyze**, sen git arkadan sıraya gir bakim!”

34 yaşındaki trafik polisi; 47 yaşındaki veya 63 yaşındaki veya 23 yaşındaki araba, otobüs, kamyon vb. gibi sürücüsüne: “Sağa çek ve evraklarını komisere götür...”

Hastanede 29 yaşındaki asistan hekim, 62 yaşındaki (banka müdürlüğünden, parlamentodan, öğretmenlikten vb.) emekli zata,

“Amca, amca sen kendini nerede zannediyorsun, git önce şu kâğıtları imzalat!”...

“Ulan salatalık yahnisi” deseler, sen bana ne hakla “evladım, oğlum, kızım” diye hitap ediyorsun.

Benim anam babam yok mu?

Benim anam babam senin gibi olsaydı kendimi Eiffel kulesinden atardım. Veya “benim senin gibi, yeğenim, oğlum, kızım olsaydı kendimi hilkat garibesi kabul ederdim” deseniz...

Haydin gelin kabul edelim SEN/SİZ iki taraflı olmayınca hemen hemen her seferinde olan veya olduğu sanılan bir güç dengesizliğinin ifadesidir, tabii birbirine çok yakın olmayan insanlar arasında...

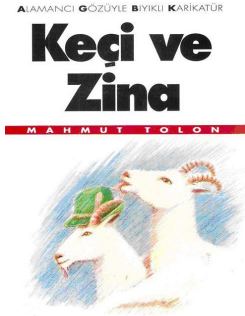
Bir laubalilik, bir densizliktir. Sadece Bakan, Genel Müdür, Amir, Komutan olma gücüne dayanılarak söyleniyorsa... **En azından oluşmuş veya oluşan kişiliğe bir saygısızlıktır.**

Ben tabi ki örf ve adetlerimizde kök salmış ve kültürel zenginliğimizin bir parçası olan “ağabeylik”, “ablalık” özel ilişkilerini kastetmiyorum- büyüğün özveri, küçüğün saygı ile ve her ikisinin de birbirine sevgi ile bağlı olduğu ilişkilerde.

Amirin hep “siz”, memurun hep “sen” olmasından, doktorun hep “siz”, hemşirenin “sen” olmasından, bakanın “siz”, müdürün “sen” olmasından bahsediyorum ben, şaşkıncasına bazı makam ve güçlerin kişisel olduğunu hayal ederek.

Acaba bu konular üzerinde kafa yormak bilmem gayrisafi milli gelir ve de enflasyon üzerine mühendislik, doktorluk, bankacılık yapmaktan daha ziyade etkili olabilir mi? Veya “Türkiye’nin geri bıraktırmışlığı” bazı kötü niyetli dış güçlerin marifeti sanmaktan?

3. KEÇİ

Yıl 1991, Mayıs 1991. Bir keçi ve başka keçiler. Yer: Türkiye Cumhuriyeti. Bir gazete haberi üzerine sınırlarım boşaldı ve bütün günü gülerек geçirdim. Hiçbir şeye kızamadım.

- 1- Bigadiç’te Saffet Hanım’ın bir keçisi varmış. Bigadiç sevimli bir batı kasabası.
- 2- Orada çalışan doğulu inşaat işçilerinden Abdülcabbar Bey keçiye tecavüz etmiş.
- 3- Saffet hanım keçisine tecavüz eden Abdülcabbar Bey’i öldürmüştü. Keçiye tecavüz davası cinayet davasına dönüşmüştü.

4- Abdülcabbar Bey'in kardeşleri Saffet Hanım'ın oğlunu öldürmüşler ve keçi davası kan davasına dönüşmüş.

5- Bigadiç ahalisi galeyana gelmiş ve doğulu işçilere karşı gösteriler yapmışlar. Güvenlik güçleri gösterileri güçlkle durdurmuşlar.

6- Doğulu işçiler linç edilmekten korkarak ilçeyi terk etmişler.

7- İlçede inşaatlar, işçiler gittiği için yarım kalmış.

Haber bu kadar. Keçi ve keçiler. Keçilik yapmak. Keçi inadı. İki keçi dar bir yolda karşılaşmışlar...

Keçi, süt veren, çok verimli olmayan bir yaratık. Fransa'da keçi sütünden yapılan peynir nefistir. Teke, keçinin erkeği. Teke gibi kokmak diye bir tabir vardır. Oğlak, keçinin yavrusu. Eti güzeldir. Keçinin ve tekenin eti hafif ekşimtirak ve serttir. Keçiler özellikle ormanlara zararlıdır. Keçi yünü makbuldür. Bir de keçiboynuzu vardır.

Bu cümleler keçilerin normal olarak yaptığı çağrışımlar. Bu cümleler ile bir insanın bir insanı öldürmesi, o insanın yakınlarının kan davası gütmeleri, kitlesel tepkiler...

Birbirinden çok uzakmış gibi görünen öğeler. Türkiye'nin doğusu ve batı arasındaki kültürel farklar, cinsel bunalım ve gurbette çalışan insanın problemleri.

Hoşgörü. Nefret. İki insanın ölümü ile somuçlanan bir keçi hikâyesi. Tüm problemleri daha "insanca" bir şekilde

yansıtmak mümkün mü? Acaba bütün bu olaylara sebep olan keçiye ne olmuş?

Muhabirlerden, televizyondan keçinin resmini göstermelerini istemek gerekmez mi?

4. “KÜRT DEVLETİ?”

Güncelliğini koruyan bir konu

Bu soruyu yazılı olarak sormak ve hatta düşünmek bile 1980’li yıllarda Türkiye’de “Suç” idi, şimdi değil.

Artık ya susup “devlet büyüklerimizin” kararlarını ve uygulamalarını bekleme ya da bu konuları tartışma zamanı.

Özellikle, Almanya’daki çalışanlarımız arasında ne olursa olsun “Türk’üm” veya “Türkiye’liyim” demeyen insanlar var.

Tabii “Türkiye’liyim” lafı çoğunluk için itici bir laf olmuş yıllarca ve yıllarca çoğunluğun rahatı bozulmasın diye mi neden ise kendisini Türk hissetmeyen insana okulda, askerde bir tekerleme söylenmiş; “Türk’üm, doğruyum, çalışkanım” diye.

Kerkük Türk’üne “Ben Arap’ım”, Bulgar Türküne “Ben Bulgar’ım”, Yunanistan’daki Türke “Ben Yunanlı’yım” dedirilmeye çalışıldığında neler hissediyor çoğunluk.?

Demokrasinin çoğunluk idaresi değil azınlık ve hatta birey haklarının korunması kurumu olduğunu anlamak gerek yavaş yavaş.

Bir Laz, bir Çerkez yurtdışında “Türk’üm” diyor. Birçok Kürt için bu böyle değil. Peki, ne kadar Kürt var Türkiye’de? İki-üç milyon mu? “Anadilim Kürtçe’dir” veya ben “Kürdistan”da yaşamak istiyorum” diyen? Yoksa 10-12 milyon mu?

Misakı milli ve Türkiye’nin bölünmezliği Türkiye’de ilkokula gitmiş her insanın “olmadan olmaz” diye kabullendiği öge.

Gazetelerimizde de “bu konunun aksi düşünülemez ve zaman zaman yazılamaz” diye bir anlayış seziliyor.

Dünya değişiyor. Eski Alman Başbakanı Willy Brandt İstanbul’da 1991’de yaptığı bir konuşmasında iki Almanya’nın birleşmesini 1970’li yıllarda “2050 yılına kadar gerçekleşmesi mümkün olmayan bir hayal olarak gördüğünü” söyledi.

Halbuki bırakın iki Almanya’nın birleşmesini, şu anda tartışılan konu Polonya, Macaristan, Çekoslovakya gibi ülkelerin AB’ye girip girmemesi.

Gerçek oldu bile!

Yüzyıllardır bir arada olan ve bir duvar ile birbirinden ayrılmamış insanlar yaşıyor Türkiye’de. Göçler,

seferlerde bu toprağın insanları harmanlanmış. Bu coğrafyada bölücülük yapmaya çalışmak herhalde Türkiye’de yaşamak isteyen kimsenin çıkarına değildir.

Yarın Azerbaycan ve Türkmenistan ile Türkiye federatif bir devlet kurma araştırmasına girer mi? Irak’taki Türkmenler ne olacak? Bu sorular akla geliyor.

Bir arkadaşım sohbetlerde tanık olduğu iki tutumu bana anlattı, bu konuda birleştirici olmayan iki tutum. Hiçbir yorum yapmadan size aktarayım:

Yer: İstanbul’da bir inşaat, zaman:1990. Mimar yanında çalışan Kürt işçiye soruyor: “Ne olacak bu Kürdistan işi?”

Cevap. “Boş ver abeğ etrafımızda dört puşt var iken bizleri millet yapmazlar!”

“Kim varken?” “Eh abeğ, Irak var, Suriye, İran” diyor ve hafif yüzü kızarıp susuyor işçi...

Sonra Kürt olduğunu ama İstanbul’da yaşamak istediğini, Kürtçe konuşmak istediğini, Hakkâri’de hayat olmadığını anlatıyor.

Yer: İstanbul, zaman: 1990. Kürtler konusu açıldığında bir yaşlı hanım

“Evladım, ‘yakarı bittin, kendini Kürt’ten koru’ demiş atalarımız” diyor ve ilave ediyor.

“Türkçe bilmeyenin burada yaşamasını kabul etmemek gerek.

Büyük bir lider lâzım. Nasıl Atatürk Yunanistan’dan azınlıkları getirdi? Kerkük’ten bize hak versinler onlara doğuda yer verelim.

Hem Türkiye’de Kürdüm diyen insan kalmaz.! Onlar da biz de rahat ederiz.”

İki zıt tutum, iki uzlaşmaz görünen bakış açısı.

Türkiye’de çoğunluk şu anda iki uç tarafından da çok şükür temsil edilmiyor. Bu konuda daha fazla kamuoyu araştırmaları yapılması, daha sık tartışılması, basında yazılar-diziler, TV’de belgeseller, kısaca daha fazla aydınlıktan başka

çıkış yolu var mı?

2014 Dipnot: Korkarım hala bir konu!

5.Türk Düşmanlığı

ALAMANCI GÖZÜYLE BİYİK KARIKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

Almanyadaki yabancı düşmanlığına olumlu bir bakış

Bilgisayar oyunlarında Almanya'da ördek avlayan avcılar meyve yiyen canavarlar, pasta yiyen çocuklar yanı sıra Türkleri öldüren Naziler yapılmış.

Her Türk'ü öldürene üç puan, altın dişini sökene beş puan.

Hoş olmasa da bir saygı ifadesidir. Hiç üzülmemek gerek.

Dünya'da onbeş milyondan az Yahudi var. Haklarında uydurulmadık fıkra kalmadı. Onlar aleyhinde de filmler, bilgisayar oyunları, hikâyeler anlatıldı.

Gidin şimdi bir havaalanından on tane roman alın, en azından ikisinde İsrail'li bir ajan kahramandır.

Museviler Amerika'da etkin bir azınlık haline gelmişlerdir. Film endüstrisi bankalar kesiminde epeyce etkin olmuşlardır.

Kızıp intikam peşinde olduklarından değil, çalışkan ve yüzyıllık hor görme karşısında bilenmiş olmalarından...

Almanlar hala gerek çizgi romanlarda gerek filmlerde İkinci Dünya Savaşından, hatta Birinci Dünya Savaşından beri "çirkin", "kötü" "sadist" ve "canavar ruhlu" olarak işleniyorlar.

Bir Alman çocuğu bu tür filmler, fıkralar çizgi romanlardan hiç etkilenmiyor mu? Onlar hiç üzölmüyorlar mı?

Almanların bugün dünya ekonomisinde oynadıkları rol ortada. Her fıkrada, her Alman aleyhtarı filme şiddet ile yanıt verdiklerinden mi? Yoksa bilenmiş olarak daha fazla çalıştıklarından, daha fazla icat edip daha fazla ortaya koyduklarından mı? Almanya'da on, onbeş senedir, evvelce Museviler, şimdi Türkler aleyhinde anlatılan fıkralar var.

Efendim “vahim bir kaza ile facia arasındaki fark nedir? Birincisi Türk dolu bir geminin batmasıdır.

Peki facia?

Tüm Türklerin kurtulması!”

Veya “Eski tip bir Volkswagen Kaplumbağa'nın içine kaç Türk sığar?

Cevap: “216; iki öne, üç arkaya ve 211 tane de kül tablasına. (Yani Yahudileri fırında yaktığımız gibi sizi de yakacağız anlamında)

Bir basiti de: İslam yerine “İst lahm” (sakar) demek.

Hayat görüşlerinin ürünüdür fıkralar. Kızıp şiddet ile cevap vermek en kötü tepki olur.

Bu tip hissiyata cevap zaten tüm Alamancılar tarafından verilmektedir. Herhangi bir spor dalında eyalet veya Almanya şampiyonu olarak...

İşyerinde başarılı olarak... Bir işyeri kurarak... En büyük kozlardan biri saç sakal birbirine karışmamış, saygılı ve çalışkan bir Türk gençliği olması. İstisnalar yok değil.

Ama ikinci nesil alamancılar büyük çoğunlukla, gösteriş ile, derbederlik ile, etrafı tedirgin ederek bir yere varılmayacağını anlamış olgunlukta ve bu tip fıkralar ve hor görüye rağmen, motivasyonları tam, gem gençler. Bu tip fıkralar, saçma sapan filmler kısa zamanda bitmeyecektir.

Modern Türkiye tabii ki kendisine iki binli yıllar için gelişmiş ülkeler arasında yer açarken bazı bağnazları rahatsız edecektir.

2007 yılı itibariyle Dipnot Vatandaşımız Hrant Dink öldürüldü. Cenezesinde onbinler “Hepimiz Ermeniyiz, Hepimiz Hrant Dinkiz diye pankartlar taşıdılar.

Almanyada Türkler ırkçılarca öldürüldüğünde de “Biz Türküz” diye yürüyen Almanlara rastlamıştık. Bu üzüntünün ve tavır almanın bir yöntemi.

Anlaşılması güç olan şey ise Afyon da bir maçta tepki olarak “Hepimiz Ogünüz, hepimiz Türküz” diye bir pankart açılması. Bu pankartı açanlar muhtemelen Dink in katili Ogün Samast ı kasederek bu pankartı açtılar.

O zaman bu “Hepimiz bu Ogün kadar cahiliz ve hepimiz katiliz” mi demek oluyor? Eğitimsizliğin tüyler ürpertici bir dışavurumu. Derin veya sığ Devlet bu pankart aanları tesbit edip en azından psikologlar ve sosyologlarla konuşmalarını sağladı mı? Korkarım daha bu seviyeye gelmemiz için bu çağda bile birkaç on yıla ihtiyaç var.

6.SONBAHAR SÜTÜ

1990 lı yıllarda oksatan 3 kitap

Üç kitap ve üç hayal.

Bir tanesi Almanca. Bir köylü kadın hayatını yazmış. Basit cümlelerle bir hayatın hikâyesi. Almanca okuyorsanız muhakkak okuyun. Bir akşamda okunuyor. Ferahlatıyor. İnsana alçakgönüllülük ne imiş, bazı insanlar gülerek dürüst bir şekilde hangi şartlar altında yaşıyorlar, yaşamışlar görün.

Kitabın ismi “Herbstmilch”. Almanya’da en çok satan kitaplardan biri.

İkinci kitap bir prensesin hikâyesi. Fransızca yazılmış ve gayet güzel bir şekilde hem Türkçe’ye hem Almanca’ya çevrilmiş. Bütün dünyada en çok satan kitaplardan biri olmuş.

Kitap bir dünya vatandaşı tarafından yazılmış. Annesi son Osmanlı padişahlarından Sultan Murat'ın kızı. Kitabın Türkçe ismi "**Saraydan Sürgüne**", yazarı, "Kenize Murad" isimli bir hanım. Paris'te doğmuş ve büyümüş. Annesi Murad'ın kızı bir Hintli ile evlenmiş. Annesi doğarken ölünce kimsesiz kalmış.

Bir İsviçre'li diplomat ailesi kıza sahip çıkıp büyütmüş. Annesinin hayatını anlatıyor. Uzunca ama sürükleyici yazılmış. Osmanlı İmparatorluğu'nun son günleri bir saraylı gözü ile anlatılıyor. Fransızca veya Almanca ismi: "**Ölü prensesin adına**" olarak çevrilebilir.

Türkiye'de Cumhuriyet kurulduktan sonra prenses Lübnan'da okula gidiyor. Kısmet –görücü usulü ile Hindistanlı bir Müslüman mihrace olarak çıkınca evlenip oraya gidiyor.

Oradaki hayat batılı bir kadın gözü ile uzun uzun anlatılıyor. Sonra kadın, "doğum yapmak" bahanesi ile Paris'e kaçıyor ve orada sefalet içinde ölüyor, bir Amerikalı ile gönül macerasından sonra.

Yüzyılın başlarında İstanbul, Hindistan ve Paris'te geçen bir yaşam. Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş yılları. En üst ve en altı yaşayan bir insanın arayışları.

Üçüncü kitap ise, Türkçe yazılmış. Türkiye'de çok ilgi çekti. Yazarı Turan Dursun. Kitabın ismi "**Kulleteyn**" yazarını anarşistler bu kitap ve düşünceleri nedeni ile öldürdüler. Dine hakaret ediyor diye...

Yazar bir din bilimcisi. Doğu Anadolu'da 40 sene öncesinin Türk ve Kürt köylerindeki hayatını anlatıyor. Nasıl din adamı olmuş. Müslümanlıkta neleri anlamaya çalışmış. Neler bulmuş ve neler bulamamış.

Bir arayış hikâyesi. Köylerde hayat... Müslümanlığın Doğu Anadolu'da nasıl anlaşılıp uygulandığının anlatımı..

Batı'da da Hıristiyanlık hakkında bir sürü böyle kitap çıktı. "Niçin Hıristiyan değilim?" türünden; kitap ve mantık iyi ise dikkat çekti, değilse çekmedi. Hayatı anlamaya çalışmanın kavgası. Veya bu kavganın hikâyesi. Bazısı aşk, bazısı din, bazısı işini, ülkesini veya ırkını veya kendisini odak noktası olarak anlıyor hayatında.

Üç kitabı da okumanızı tavsiye ederim. Günlük koşuşturma arasında hem kolay okunan hem de başka hayatların nasıl geçip, neler peşinde koşarak yaşandığının hikâyeleri. İnsan'ı kendi dertlerinden uzaklaştırıp başka başka seyahatlere çıkararak ve bitip de kendi yaşamına dönünce zenginleştiren kitaplar...

7. KIRMIZI MAVİ PABUÇLAR VE BEYAZ POPYON

ALAMANCI GÖZÜYLE BİYİKİ KARİKATÜR

Keci ve Zina

MAHMUT TOLON

Özal döneminde Baba Bush'un İstanbul ziyareti, ABD ve Türkiye ilişkilerinden bir kesit

Özal döneminin iz bırakan olaylarından biri de Amerikan Cumhurbaşkanı'nın Türkiye'ye olan ziyareti idi. Sn. Bush'un Türkiye ziyareti esnasında dört olay dikkatleri çekti.

- * İstanbul trafiği alt-üst oldu. Yüzbinlerce insan kapatılan yollarda önceden haber verilmeden arabalarının içinde hapis oldular.
- * Sn. Özal smokine beyaz papyon taktı.
- * Dolmabahçe sarayına alafranga tuvalet yapıldı
- * Sn. Barbara Bush bir ayağına kırmızı, bir ayağına mavi ayakkabı giydi. Basın bu işe çok sevindi.

Bush'un İstanbul'da bulunduğu sürece yolların gelişigüzel kesilmesi ve yetkililerin sonradan özür bile dilememelerinin tek tanımı mümkün: saygısızlık ve görgüsüzlük.

Bu olay çeşitli yazılarda eleştirildi.

Bir kul çıkıp da "Aferin, iyi yaptınız" diyemedi.

Diğer üç "olaya" ise birçok açıdan bakmak gerekli:

Diplomatlar resmi olaylarda smokine sadece siyah papyon takılacağını ve bunun evrensel bir kural olduğunu belirtiyorlar.

Sn. Özal'ın beyaz papyon takması çeşitli yorumlanabilir:

“Smokine beyaz papyon takanı garson zannederler!”
veya

“Eğer papyon tam beyaz değil de krem rengi ise o zaman ancak bir ses sanatkarı bu tip giysi giyebilir!”

veya

“Bir cumhurbaşkanı kendisini ne kadar olduğu gibi gösterebiliyorsa o kadar rahat, o kadar kompleksizdir” diye sevinmek de bir bakış açısı olamaz mı?

Dolmabahçe sarayına modern bir tuvalet yapıldı. Böyle bir onarım ile basında bol miktarda alay edildi. Ülkemize gelen turistler için şimdiye kadar her saray ve müzede çağdaş tuvaletler yapılmamış olması bizim esas ayıbımız değil mi?

Bayan Bush bir ayağına kırmızı, bir ayağına mavi renk ayakkabı giymiş. Basın sözcüsü de “Bizim first lady ülkemizde moda da öncüdür” diye bir demeç vermiş.

Adam demeci, hanımına görgüsüz diyecekler diye korkusundan vermiş anlaşılabilir. Bn. Bush seyahat telaşında yanlış ayakkabı giymiş ise ne olmuş?

İyi olmuş! Bununla alay etmenin kime ne yararı olacak?

Dev ülkesinde yaşayan ve düne kadar tarih açısından “bücür” olmanın ezikliğine tepkisini sezdiğimiz Amerikalı son yüzyılda giderek palazlandı. Artık tek süper güç konumunda! Temaslar “Amerikan stiliyle” yapılıyor.

Amerikan “First lady”sinin de insan olup hata yapabileceği çok mu ilginç bir konu? Esas rahatsız edebilecek tavır Amerikalıların “Ben süper güç ise, bu oyunu artık benim kültürel değerlerime göre oynayalım” tutumları.

Dünya politikacılarına Amerikalı’lar tarafından ilk isimle hitap etmek son zamanlarda moda oldu.

Demokrasilerde de güçlü insanlar var. Bu insanlar da çift renkli ayakkabı veya beyaz papyon olayında olduğu gibi yapabiliyorlar. Ya anlık dalgınlık veya yanlış yönlendirme nedeni ile hatalar oluyor.

Türkiye Avrupa’nın az gelişmiş veya üçüncü dünyanın çok gelişmiş orta boy bir ülke.

Türkiye için bir süper gücün güçlü adamının isteyerek veya istemeyerek yaptığı bir hata, bir yanlış karar, bir yanlış beyan çok etkili olabiliyor.

“Dear Ahmet” başlıklı bir mektup yazılıveriyor. İsmet Paşa’nın dediği gibi “bir süper güç ile çok yakın temas” bir ayı ile yatağa girmek gibi olabiliyor.

Ne zaman bir pençenin nerede derin bir yara açacağı belli olmuyor. Bu sebeple fazla “samimi” bir ortamın “laubaliliğe” veya “enseye tokat” şekline dönüşebileceğinden kaygılanıyor insan, fazla Amerikanvari ilişkilerde.

Amerikalı'ların iyi niyet ve ne tip hatalar yaptıklarının bir öyküsüdür, örneğin, ünlü "The ugly American" (Çirkin Amerikalı) isimli kitap.

Birçok insanın günlük yaşamlarını etkileyici, güçlü olan ile mesafe tutmak daha az güçlü olanlar için çok önemli.

Liderlerin de isteyerek veya istemeyerek, yanlış algılayarak veya yönlendirilerek hata yapabileceklerini kabul etmeleri ve inat, kırgınlık, haset gibi duygularını görev sürelerince süzgeçler içinden geçirmeleri de!

8. BİR ŞEYLER OLUYOR: ÖRNEĞİN ZİNA

ALAMANCICI GÖZÜYLE BİYİKİ KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

1993 Urla sından bir hukuk resmi

Turistik tesislerde yabancı turistlere evlilik cüzdanı sorulması yasaklanmış! Evlilik cüzdanı yok diye arkadaşı ile beraber tatil yapan bir Alman Hanım, İzmir-Urla'da polis tarafından doktora sevk edildi.

Bakire olmadığı ama o gece cinsel ilişkide de bulunmadığı anlaşılmış. Hanım "fahişe olmadığının" kanıtlanması üzerine serbest bırakılmış.

Bu haberleri belki bundan önceki haftalarda Alman ve İngiliz basınında okudunuz. Bu tip işgüzarlıkları olan iki komiser turistik bölgelerden sürülmüş. Turizm ve İçişleri Bakanlıklarının anlaşması üzerine turistik tesislerde

yabancılara evlilik cüzdanı sorulmamasına karar verilmiş.

Turizm Bakanlığı yetkilisi olayların ahlâk anlayışı farkından doğduğunu ve büyütülmemesini istemiş.

Pekiye. Türklerin başı kel mi?
Otelciye, polise, hâkime ne, kimin kiminle yatıp yatmadığından? Evlilik kurumunun korunması, boşanma kanunlarının tartışılması kamuoyunda yapılır. “Bireyin haklarına saygı” denince sadece protesto edebildikleri için turistlerin mi haklarına saygı gösterilmeli?

Polislerin göreve gittiklerinde vatandaşa önce kimlik göstermeleri bir genelge ile istenmiş. Bu bir aşama, ama iki üç nesilden önce gerçekten tavırda bir değişme olacak mı acaba?

“34 PK Renault sağa çek bakim, sağa çek dedim!”
diye bir hoparlör gücü ile bas bas bağırmaya alışmış memur, bir-iki bilgilendirme toplantısı ile daha nazik mi davranacak?

İşaretleri çalışmayan trafik polis arabaları... Yolda sağdan sola geçerken uzaylı bir yaratık ile bir kovboy karışımı eda ile etrafına bakmaya gerek görmeyen ve dokunulmaz olduğundan emin polis memuru. Bu insanların yanında yetişen genç polis memurları.

Trafik kurallarına uymayan resmi arabalar...

Malzeme bu; çabuk bir değişim beklemek sadece bekleyenleri üzer.

Bu gerçeklere rağmen, Turizm ve Alamancılar Türkiye'ye sürekli yeni fikirler taşıyan iki kaynak.

Bir şeyler değişiyor.

Herhangi bir otelde iki kişinin basılması, zina davaları...

Adalette gereken reform, insan hakları ve işkence...

Bunlar bir bütün. Televizyon çağında artık kurumlar ve politikacılar halkın ardında kalabiliyor.

Basın da Türkiye’de çağı yakalayabiliyor mu? Hangi gazete dünya nüfusu çoğunluğunu barındıran Çin veya Hindistan gibi ülkelerin günlük haberlerini düzenli olarak veriyor?

Hukukçunun, özellikle, savcının-hâkimin ayrıcalıkları var. Doktorun, hemşirenin, askerin ayrıcalıkları var. Polisin, gazetecinin, tabii ki gazete sahibinin ve politikacının da ayrıcalıkları var.

Siyah ve kırmızı plakalı resmi arabalarla takım elbiseli olarak dolaşan sert bakışlı, ciddi “memur ve amirlerin” ayrıcalıkları var.

Bu kadar ayrıcalığın tek sebebi korku!

Ne korkusu? **Ola ki bu ayrıcalıklar fark edilmeden bir yerde kendilerine “normal vatandaş” olarak davranılsın!**

Yavaş yavaş, bir şeyler değişiyor, insan hakları vs. derken insanlar , “acaba normal vatandaşa yapılan davranışı dzeltsek de hep yorucu olan ‘ciddi amir’ havasından sıyrılıp bu ülkede yaşasak mı?” diye düşünmeye başlıyorlar.

Bütün bu ayrıcalıkları ayrı ayrı anlayıp sınıflandırmak ve her birine özelliklerine göre davranmak da yorucu olabiliyor. Hep ahbap, tanış, akraba vb. gibi ile işleri yürütmek zor olabiliyor.

Batıdan gelen turist, işçi, batı basını ve temsilcilikleri, “bir daha gelmeyiz ha!” mesajı ile Türkiye’deki alışkanlıkları değiştirmede etkili oluyorlar.

Bu etki kendisini önce “ Polise, savcıya, gazeteciye evlilik cüzdanı sorulmaz!” mantığının devamı olan “Turiste evlilik cüzdanı sorulmasın” genelgelerinde gösteriyor.

Bir süre sonra fazla ayrıcalıktan herkes sıkılıp adalet sistemi düzenlenecektir. Evli bir kişi bile eğer eşinden başka birisi ile birlikte oluyorsa ve eşi bu beraberliği kanıtlamak istiyorsa bu kanıtlama devletin görevi midir?

Hayır! Bu tip gereksinimler varsa belki bunlar yasal çerçeveler içinde özel dedektiflerce karşılanabilir...

“İki insan arasındaki, kendi istekleriyle gerçekleşen ister cinsel, ister dini, ahlaki bir ilişkide devletin hiç mi hiç bir alıp vereceği (veya burnunu sokma hakkı) yoktur” diye basit bir kural uygularsak herkes daha rahat etmez mi?

2014 yılında bir dipnot: Urla’ya yerleşeli 14 yıl geçti. Bu satırları yazarken bir gazete haberinden yola çıktım. Ve Urla’ya yerleşeceğimi bilmiyordum. 2006 yılında kısa etek giydi diye İstanbul’da bir polis liseli bir kıza tekme attı (Gazeteler). 2013 yılınca dönemin Başbakanı Kadıköy Vapurundaki kızların giyinişine takıldı ve Kızlı erkekli

erişkin üniversite talebelerinin beraber oturduklarından şikayetçi idi. (Gazeteler)

9. JAPON KİRAZI

ALAMANCİ GÖZÜYLE BİYİKİ KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

Doğa ile ilgimiz

Doğu Almanya, Batı ile birleşti ve sonra temizlik harekâtları başladı. Eski başkan De Maiziere, “casusluk yapıyor” diye uzaklaştırıldı.

Alman basını atom atıklarından, Doğu Almanya’da, atom bombasının Hiroşima ve Nagasaki’de yaptığından daha fazla kanser ölümü beklendiğini yazdı! Ne kadar az şeffaflık var ise yöneticiler o kadar kolayına kaçabiliyorlar işin...

Anlaşılan bu radyoaktif çöplerin yaydıkları şua ile çevre zehirlenmesi daha onlarca yıl sürecekmiş!

Dünyada bilinen şeyler var; örneğin ormanın havayı temizlemesi, plastiğin çevreyi kirlettiği, zehirlediği.

Atom santrallerinin hangi teknoloji ile olursa olsun riskli olduğu! Hâlâ gazetelerimizde Antalya yöresine atom santrali yapılacağı konusunda yazılar çıkıyor. Bir tepki ise yok. Pet şişelerin yasaklanması için İstanbul Gaziosmanpaşa’da bir belediye başkanı savaş veriyormuş. Vekil vükela ve partilerden bir tavır yok!

Tabiata sahip çıkmak çok da zor değil: (Gerekçeleri TV ve basın ile yeterince anlattıktan sonra) plastik poşet ve şişeleri yasaklamak çok önemli bir adım. Şu tarihten itibaren Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında yasaklanmıştır...

Fileler ile alışveriş ve iade edilen veya ayrı çöp kutularında toplanan CAM şişeler niçin yapılmıyor? Seçilen üstatların önemsemediğinden, anlamadıklarından mı?

İstanbul'a gelince, yeni çevre yollarını ve gecekonduları göreceksiniz... Çevrede, ağaçlanmaya yönelik (Ankara'da olduğu gibi) derin izler görmeyi beklemeyin. Ağaca saygı, ağacı önemseme hakkında gelin size bir hikâyeye anlatayım:

Komatsu şirketi yetkilileri Fatih Boğaz Köprüsünün açılışında **1546 adet Japon kirazı ağacını** Karayolları Genel Müdürüne köprünün çevresine dikilmek üzere hediye etmişler.

Aradan üç yıldan fazla zaman geçti. Japon kirazının çiçek açmış halini çok severim.

Her köprüden geçişimde 1500 kadar Japon kirazı ağacını muhteşem bir şekilde çiçek açmış olarak göreceğim diye bekledim... 1500 ağaç çiçek açınca takriben 50 dönümlük bir yol kenarı pırıl pırıl bir cümbüş olur.

İçine birkaç başka ağaçta serpiştirilirse bu köprü kenarında kolayca bir-iki km yolun şenlenmesi demek olabilir.

Zaten batı ülkelerinde artık tek tip ağaçlandırmadan ekolojik zararlar nedeni ile vazgeçildi. Birkaç çeşit ağaç bir arada dikiliyor.

Karayolları ise malum, önce bazı şeyleri bir yerden bir yere götürmek üzere kurulmuş bir kurum. Demokrat Parti zamanda en düzgün çalışan kuruluşlardan biri olarak bilinirdi. Özal zamanında, Karayolları'nda çok şeyin çok yere götürüldüğü hissine kapıldı insanlar, özellikle otoyol ihalelerinde.

Kirazları merak edip aradım, Karayolları Genel Müdürlüğünü. Özel kalem ile bağlandım. Genel Müdür sekreteri hanım ilgi gösterdi. Hiç böyle bir şey duymadığını ama araştırıp beni arayacağını söyledi. Aramadı. Bir daha aradım. Aynı sekreter hanım, Genel Müdür Bey ile konuştuğunu ama onun da böyle bir hediye hatırlamadığını söyledi.

Tam vazgeçecektim bir arkadaşım, "Madem bilmek istiyorsun bir de İstanbul Karayollarını ara" dedi;

VE, İstanbul Bölge Müdürlüğünde Japon kirazlarının ne olduğunu biliyorlardı! İkinci köprünün Avrupa tarafında gişeleri geçer geçmez sağ tarafa ekilmişler.

Merak bu ya! Gitti, gördüm: iki dönüm kadar yer çevrilmiş. Ve içine 300 kadar Japon kirazı yan yana dikilmiş.

Normalde bir dönüme 30-40 ağaç dikilirken buraya sekiz-on misli dikilmiş. Ya bakımı yapılmamış, ya sulanmamış, çoğu da kurumuş. Diğer hediye edilen bin küsur ağacın ne olduğunu bulamadım. J

aponlara söylemeli, bir daha bize ağaç, mağaç hediye ederlerse gelip kendileri eksinler, çapalasınlar, gübrelesinler, sulasınlar!

Hem hediye vereceksin, hem de insanlardan çalışmasını, düşünmesini isteyeceksin. Olmaz ki! Bize düz, sobalık odun dağıtsınlar daha makbule geçer.

Hem de çiçek açmış Japon kirazı göremedim diye bazı acayip vatandaşlar üzülmezler!

Zamanlar değişiyor; bir dostum Sultan Abdülhamit'in bir hikâyesini anlattı; Sultan, Karadağ Kralına bir zamanlar bir çatana hediye etmiş.

Adamcağız Japon kirazı hediye edilen bürokratlardan daha uyanık olacak ki "Benim gücüm yetmez bu çatanaı işletmeye, lütfen her sene şu kadar kömür de yollasın" deyivermiş...

.. ki bu kapsamda 2007 itibariyle hala yetersiz olmasına rağmen epeyce anlamlı gelişmeler yaşandı aradan geçen zamanda..Hernekadar arabanın içinden doğaya çöp bocalama alışkanlığımız değişmese de –

bunun çözümünü etkin kanunları çıkartmakta herhalde: örneğin Texas da arabasından dışarı sigara izmariti bile atana uyulananan ceza 1000,- \$

10 . DOLMABAHÇE

ALMANCI GÖZÜYLE BİYİK KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

En ünlü müze 1990lardaki görüntüsü

Alman Türk Dostluk Deneği başkanı Rupert Wilbrandt iki aylık bebek iken Türkiye'ye gelmiş ve hayatının ilk onyediyılı İstanbul'da geçmiştir.

Benim İstanbul'lu olarak hâlâ Dolmabahçe sarayını görmemiş olmamı epeydir ayıplıyordu. Geçenlerde ısrarı üzerine bu ayıbı gidermek için gittik. Vaktimiz az olduğundan bir ilk fikir edinme gezisi oldu.

Çok güzel onarılmış ve gerçekten etkileyici bir yer... değil. Wilbrandt sarayı birkaç defa gezmiş olduğundan beni kendisi gezdirmek istedi.

Yalnız dolaşma yasak olduğu için önce İngilizce dolaşan bir gruba katılıp oradan Almanca anlatan bir rehber ile biraz dolaşıp en sonunda Türkçe gurubuna katılarak geziyi biraz kısalttık.

En sonunda da gruplara bakan bir polis memuru bizi çıkışa götürdü. Böylelikle Dolmabahçe turunu biraz çabuklaştırarak tamamladık.

Etkileyici bir saray kompleksi. Bahçeler bakımlı. Uzun boylu askerler nöbet tutuyor. Versaille ve Çin İmparatorunun kışlık sarayı olan “saklı şehir” gibi bir dönemin ihtişamını görmek mümkün. Dolmabahçe, tabii bu bahsedilen saraylardan daha yeni.

Göze çarpan bir şey turist rehberlerinin konuşma tarzları.

Arkadaşım; İngilizce, Almanca ve Türkçe konuşan rehberleri dinledikten sonra insancıl sebeplerle, acaba konuşma özürlü rehberlerin mi seçildiğini sordu.

Beraber biraz daha dikkatlice dinleyip rehberlerin konuşma özürlü olmadıklarının ama ezbere öğrendikleri bilgileri pek de iyi olmayan bir telaffuz ile (üç lisanda da!) anlattıkları sonucuna vardık.

Belki biraz daha diksiyon ve telaffuza dikkat ederek, biraz daha rahat anlatacak şekilde rehberleri eğitmek faydalı olabilir mi?

Belki de iyi lisan bilen emeklilerimizden faydalanarak daha doyurucu tur rehberleri bulmak mümkün olamaz mı?

Daha ferah, daha nüktedan bir anlatım biçimi burayı gezenlerin daha fazla ilgilenmesini sağlayabilir.

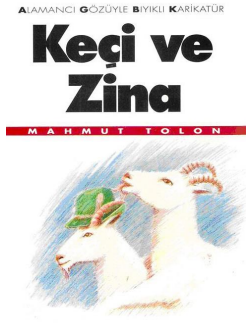
Nükteden bahsedince; President Bush için yaptırılan alafranga tuvaleti -ki Türk basınını epeyce meşgul etmişti- turlara dâhil değil... “Görmek mümkün mü?” diye sorunca da sert bir yüz ifadesi ile “mümkün olmadığı” belirtildi.

O polis memurun yüzünde gördüğümüz sert ifade de kim bilir hangi amirin, hangi genel müdürden aldığı emrin izlerini görmek mümkündür.

Dolmabahçe dünyadaki benzerleri ile kıyaslanabilir boyutlarda. Ama aradaki birkaç yüzyıllık fark sanki biraz özenme ve taklitmiş gibi bir his bırakıyor. Belki biraz fazla süs.

Topkapı öyle değil. Bir yaratıcı güç Topkapı'da sanki Dolmabahçe'ye nazaran daha bariz.

11. KUDUZ

Geçenlerde TV ana haber bülteninde kuduz olan bir kedinin ısırıldığı kadına tedaviye gelmesi için bir çağrı yapıldı.

Geçen sene yaz aylarında Bursa'da ölen bir çocuğun resmi gazetelerde idi. Her sene Türkiye'de yaklaşık 40 ila 50 kişi kuduzdan ölüyor. Atta! Abbas yolcu.

“Senin başına gelir mi?”

Valla öyle bir gelir ki, aklın şaşar kardeşim!

Kuduzun çözümü de başıboş kedi ve köpeklerin yok olmalarından geçer! Konuştuğum Bakanlık yapmış

insanlar bile “yok edilmelerinin doğru olmadığını, hayvanların yakalanıp KISIRLAŞTIRILMALARI gerektiğini” önerecek kadar idealistti.

Neyse, benim derdim insanların kuduz olmamaları için tedbir alınması. Başiboş kedi ve köpeklerin çevreden yok edilmesi gerektiği konusunda kamuoyunda bir konsensüs oluşması.

Bunun için itlaf yani “yok etme” ekipleri mi kurarsın, yoksa kısırlaştırma ekipleri mi? Bunlar işin ekonomik ve sosyal yönleri.

Gönül ister ki bu hayvanlar toplanıp beş yıldızlı çiftliklerde bakılabilsin. Amaç insanların kuduzdan ölmemesi, kist hidatikten ölmemesi... Ben şahsen insanlara yeterli sağlık hizmeti götürülemezken sokak kedi ve köpeklerine kısırlaştırma ekipleri kurup göndermenin ayağı yerden kesik fikirler olduğunu düşünüyorum.

Önce kuduzun artık tek Avrupa ülkesi olarak Türkiye’de bulunmasından sıkılmak gerek. Bu satırları yazarken Türkiye’de kuduzdan (istatistiklere geçen) yılda takriben 40 kadar insan ölüyor.

“Yazık, günah bu hayvanlara”, “sokakta yaşıyorlar, kimseleri yok” deyip lokanta’da masanızın altına gelince bir kedi veya köpeğe artan yemekten bir parça atınca mutlu oluyor musunuz?

Yoksa bu artık parçayı hayvana atarak:

A: Kendini üstün ve iyi kalpli bir insan olarak kanıtlama çabasında mısınız?

B: Bu başıboş kedi ve köpeklerin beslenmesine katkıda bulunarak turizme bir tekme vurduğunuzun farkında mısınız?

C: Kuduz da, çeşitli diğer hastalıklara da katkıda bulunduğunuzun farkında mısınız?

Bu yanlış acıma insanın bir yakını kuduz olursa herhalde pek hoş bir hatıra olarak kalmayacaktır. Tabii ki bir virüs- kuduzun nedeni kediler ve köpekler değil. Gönül ister ki başıboş kedi ve köpekler “insanca” bir şekilde azalsın. Ama eğitim ve sağlığa ayrılan paralar ortada iken neleri çabuk bir şekilde yapabiliriz? Korkarım itlaf, yani bu hayvanların yok edilmesi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi.

İnsanlar başıboş kedi ve köpekler, açık çöp kutuları, mikroplar ve kuduz gibi şeylerin birbiri ile ilişkisini anlarsa yok etmek istemezler mi bu illeti?

Basıboş kedi ve köpeklerin; kuduz, kist hidatik ve bazı diğer parazit hastalıkları açısından yok edilmesi gerektiğini anladıysak ne yapmak lâzım? Bir devlet büyüğünün veya çocuğunun ısırılmasını beklemek mi?

Kuduz az sayıda insanı etkiler diye bir anti-milli piyango hissine kapılmak mümkün. Peki, binlerce

cenaze, ameliyat ve insan ağır acılarına her an neden olan kist hidatik illetine ne demeli?

Kamuoyunda konsensüs (=uzlaşma) yaratıp harekete geçmemek uyurgezerlik değil de ne?

Dipnot: **Hala güncel, kuduz vakası 2006 yılında İzmir de bir kedide ve Urla'da 2007 yılında bir köpekte ve 2011 yılında Doğu Anadolu'da görüldü.**

12. Avrupa /Türkiye ve Seçim kanunları

ALAMANCI GÖZÜLE BİYİK KARİKATÜR

Keci ve Zina

MAHMUT TOLON

Altmış ve yetmişli yıllarda Ankara'daki Türk bürokratlarının nüfusu kadar seçmen Batı Avrupa ülkelerine göç etti. Hepsi sağlık kontrolünden geçmiş, en az ilkokul mezunu insanlar.

Türkiye'nin ekonomisine örneğin, Ankara ve tüm illerdeki memurlardan fazla katkıda bulunan insanlar. Bu insanların hâlâ Türk parlamentosunda temsilcileri yok. Hâlâ Almanya'da oy hakkı olmayan azınlık konumundalar.

Batı ülkelerinde hizmet etmek için maaş alan Türkiye Cumhuriyeti memurlarından, yurttaki politikacılardan daha aktif, daha bilinçli bir yaklaşım beklenemez mi?

Göreceli olarak belki Türkiye'nin en iyi okumuş, en zengin kitlesini oluşturur "Alamancılar". Büyük

çoğunluğu üretken yaşta, hepsi okumuş, yabancı kültürler ile bir oranda aşina...

Hak her zaman haktır. Fakat haklı olmak ve hakkını almak ve kamuoyuna duyurabilmek apayrı şeyler. Organizasyon ve bilinçli çaba gerektiriyor.

Alamancıların artık organize olarak hem Türkiye hem Almanya parlamentolarında temsil edilmeleri lazım. Bu uzun veya kısa vadede elde edilmesi için bilinçli çaba gösterilmesi gereken bir hak.

Almanya'daki dernek ve kuruluşların artık bu temsil hakkına yönelik lobby kurma zamanı geldi. Hem Almanya'da hem Türkiye'de oy verebilen konumda olanlar birleşip bu oylarının güçleri ile bu azınlığı temsil etmeye başlamalılar.

Türklerin yoğun olduğu bölgelerdeki dernekleri, seçilmek isteyen yerli politikacı bir demeç vermeden, bir ziyaret edemeden geçememeli! Başkalarının Alamancılara kendileri kadar iyi sahip çıkamayacağını anlamak harekete geçmenin yarı kırası sayılmaz mı? Dinci kesim dışında her Türk partisinin uzlaşma gösterdiği bir ilke, Avrupa Topluluğuna girme isteğindeki kararlılık. Türkiye istiyor, AB Türkleri istemiyor...

Batı Türkiye, birçok kitap, harita ve programda bir Asya ülkesi olarak sınıflandırılıyor... Türkleri bin dereden su getirerek ama esasında din ve dine bağlı kültürel nedenlerden dolayı AB içinde görmek istemiyorlar.

Acaba AB ülkelerinin ürkmesindeki ana neden din mi?

Önemli politikacıları Budizm ile aşına olan ve Kuran'ın herhalde Türkiye'de olduğu kadar yoğun okunduğu bir ülke olan Almanya, örneğin, sadece dini nedenlerden mi Türkiye'yi AB'ye istemiyor?

Bildiğiniz Alman veya İngiliz gençlerin kaç tanesi düzenli kiliseye gidiyor? Din gerçekten önemli mi bu yılların Fransa'sında, Almanya'sında? Yoksa kilisenin çan sesi bir hoparlör ile çevreye yayılsa bir Alman vatandaşı, bundan 15 yıl önce olduğu gibi çıkıp hala kiliseyi dava edebiliyor mu? Akustik çevre kirlenmesine neden verildiği için.

Türkiye acaba bir Türk vatandaşının cami hoparlörlerinden davacı olabileceği seviyeye geldi mi? Batı Avrupa çoğunluk ile Hıristiyan, Türkiye Müslüman. Bunun dışında başka ne farklılıklar var? Yenilen içilen mi? Hayır.

Batılı komşumuzda yenilip içilen bizden farklı değil. Ekonomik göstergeler mi? Portekiz, Yunanistan bizden çok farklı değil. Rakamsal olarak en farklı olduğumuz oran ne?

Bu göz ile bakınca bariz bir fark olan bir rakam ortaya çıkıyor, nüfus artış hızı. Türkiye'deki nüfus artış hızı Batı Avrupa ülkelerinin üç misli.

Türkiye bu sayı ile Asya ülkeleri ile uyum içinde. Dünyada zaten iki tip nüfus artışı sergileyen grup var. Zenginler genellikle artmayan nüfusa sahip, gerek eğitim gerek ekonomik bakımından kurulmuş bir denge.

Gelişmekte olan ülkelerde ise nüfus artışı yüksek ve artan nüfusa yetişememe belirgin...

Gelişmiş ülkelerde nüfus olduğu yerde kalırken, az gelişmiş ülkelerde %2 – %3 oranlarında artmakta. Her yıl milyonlarca çocuk açlıktan ölmekte. Nüfusu artan ülkeler borç içindeler.

O zaman artan nüfus ile dünyada bir hâkimiyet, bir önemlilik kurulacağına inanmak doğru olur mu? Tabii ki olamaz! İsveç, Norveç, Danimarka, Kanada ve Avustralya'nın nüfusları bir Endonezya'nın nüfusuna yaklaşamıyor bile!

Endonezya'nın değil 10 yılda veya 20 yılda, yüz yılda bile bu ülkelerden daha etkin olabileceğini düşünmek doğru olur mu? O zaman Türkiye'nin de nüfusu ile etkinlik sağlayabileceğini düşünmek de, aynı oranda doğru olur...

Ne kadar çabuk Türk politikacıları bu bilinçlenmeye gelirler ise, o kadar çabuk bu dünyada yönetilenler safından çıkıp yönetenler safına girme şansı artar. Bu konuyla ilgilenen olursa daha fazlasını "Bomba" başlığı altındaki ilerdeki makalede okuyabilir.

Bu arada AB'ye girmek ve batı tipi bürokrasi deryasına ve kargaşasına balıklama dalmak..

Türkiye için gerçekten iyi mi olur? Bilemiyorum, ama bana kalırsa, naçizane fikrim Türkiye'nin kendi

sorunlarına akılcı bir şekilde yönelmesi, rüşvet vb. gibi bıktırıcı olayları bir kenara bırakıp akılcılığı yönetime geçirmesi AB'ye girmekten çok daha iyi olur.

AB'ye girmemeyi tek savunan dinciler olmasa doğrusu ben de AB'ye girme sevdasının karşısında olurdum!

Bir yaklaşım da, tabii Türklerin ikide bir "N'olursunuz, Allah rızası için bizi AB'ye alın" yaklaşımından vazgeçip AB'ye girme yönünde hiçbir çaba sarf etmemeleri.

Girmek için uğraştıkları kadar politikacılar çağdaş yasalar çıkarmak ve ülkedeki işleri yola koymak için gayret etseler en geçinden 5-6 yıl sonra AB Türkiye'yi davet edecek, "gelin bize katılın" diye...

Ama politikacılarımız, KİT, BİT ve Devlet Bankalarından çıkan kredilerin çekim alanlarından kurtulup 5-6 yılda müspet bilimlerle çalışma sürecine giremiyorlar. Hala 1930'dan kalma yasalarla insanlar canlarından beziyorlar.

Hâlbuki fena mı olurdu ey politikacılar "AB size hayran, siz cama tırman". İşleri yoluna koyuverseler Türk politikacılar AB temsilcilerine karşı nazlanıp eziyet ederlerdi, "Acaba girsek mi, girmesek mi?" diye.

Bu arada Avrupa'nın merkezinin örneğin ortada, yani Almanya veya Fransa'da mı olduğunu tartışmak da gerek.

Ya bu merkez önceden beri eksantrik ise ve örneğin tarih boyunca bu kıtadaki en büyük imparatorlukların ikisinin yani Bizans ve Osmanlı imparatorluklarının başkenti olan İstanbul'da ise? O zaman AB merkezini dışarıda bırakmış oluvermez mi?...

13. Bürokrasi ve Mikroplar

ALAMANCI GÖZÜYLE BİYİK KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

Yine memurluk sınavlarına onbinlerce kişi giriyor. Kadrolara girebilmek için torpiller yapılıyor. Memurların kamuoyunda göze batan büyük bir kısmı ise, üç beş sene çalıştıktan sonra: “Bu kadar paraya bu kadar iş!”,

“Bugün git, yarın gel!”, “Dosyayı ikinci kata götür!” trajikomedisini oynamaya başlıyorlar.

Bu birinci aşama. Sonra hediye istemek, geç işe gelip, erken gitmek ve işleri baştan savmak geliyor.

Son evrede artık rüşvetsiz iş yürümüyor. Çeşitli evreler tabii bir arada yaşanıyor.

Memurun amiri genellikle çatık kaşlı... Eğer biraz “ayranı kabarıkça” zaten politikaya girme hesapları var. Oluyorlar da genellikle Milletvekili olunca genel olarak hafif kasılan ve bir tabancası olan insan akla geliyor.

Alçak gönüllü -eski tabiri ile mütevazı- insanlar az...
Genellikle bakımlı, ayrıcalıklı sağlık sigortalı, özel lojmanlı yukarıdan aşağıya bakan insanlar oluveriyor milletvekilleri.

Hele, hele “ben senin vekilim, bir derdin var mı?” yaklaşımını görebilmek zorlaşıyor. Tabii çok önemli ülke sorunları ile uğraştıklarından çatık kaşlılar. Yurt dışında bizi temsil etmekten yorulduklarından... Memleket meselelerinin ağırlığından.

Bu kadar senedir şu meseleleri bir hafifletip de güler yüzlü, nazik çalışkan milletvekillerine ne zaman kavuşacağız? Bürokrasiyi şeytan görmüş gibi ürkütecek, çalıştıracak milletvekillerine...

Politikacılardan özlenen: yeni ve artık kalıcı anayasa, yeni ve artık kalıcı seçim kanunu, yeni sağlık sigortası gibi çalışmalarını kamuoyuna sunmak.

Gerçekten bu kadar geri bir toplum mu Türkiye? Yoksa acaba politikacıları halkın arkasında mı kaldı?

Osmanlı imparatorluğu boyunca bürokrasi seçkin ve hükmeden bir sınıf oluşturmuş.

Türkler ya askerdi, ya da bürokrasi veya tarımla uğraşmışlar. Azınlıklar genellikle sanayi, ticaret, hizmet sektörü gibi topluluğun damarda akan kanını yönlendirmiş.

Hükümler ise avantajlarını alarak ve akılları erdiğince denetleyerek şüphe ile bu çalışan insanları gözlemişler.

Burjuva, bürokrat veya ziraatçı Türk ailesinde uzun süreler, ticaret yaparak para kazanmak ayıptı. İmparatorluk çöküşünde bürokratlar Anavatana dönerek göreceli olarak artmışlardı.

Şimdiki bürokratlar da hala hükümran sınıf olma geleneğinden kopup eşit vatandaş olduklarını anlayamıyorlar.

Ticaret, sanayi, hizmet sektörüne “biz sizden daha üstün ve vatanperveriz!” gözlükleri ile bakıyorlar. Tabii, bürokrasinin azaltılması bir oranda politikacıların işi, bir oranda da bürokratların çalışmasına bağlı.

Politikacılar seçilince kendilerine isabet eden ilahi bir milli piyangonun varlığına inanıyorlar. Bürokratlarında da bürokrasiyi azaltmaya çalışmak kendi çıkarlarına ters düşüyor.

Ünlü düşünür Parkinson’un yasasına göre her bürokrat kendi yerini emniyete almak için altında yardımcılardan bir grup oluşmasını sağlamaya çalışır.

Bu hem o bürokratin çalışmadan oturabilmesini, hem de bir kriz anında işten çıkarmalar olacak olursa önce alt kademelerin tehlikeye daha yakın bir tampon oluşturma düşüncesinden kaynaklanır.

“Mikrobus Bürokratikus”....

İlk defa Süha Mermerci’den duyduğum bir ilginç fikri kısa süre arayla birkaç başka düşünürden biraz değişik

şekillerde duydum. Düşünebiliyor musunuz bu fikir bir salgın hastalık gibi ülkeyi sarmış! Aman başlamışken sade Türkiye'yi değil dünyayı sarmış.

Fikir: Bürokrasiyi azaltmak için kendi kendilerini yiyen mikroplar misali bürokrasiyi yine bürokrasiye kırdırmak!

Atıkların temizlemesi için mikrop türleri var. Mikroplar önce atıkları yer, sonra birbirlerini yemeye başlarlar.

En sonunda mikrop diğer son kalan mikrobu yer ve başka yiyecek bir şey bulamayınca bu son mikrop da ölür. Fikir her yönüyle müthiş!

Tabii uygulamada tamamen en son mikrobun da kendini yiyerek bitirmesi ve de tamamen kurtulma olası değil. Bürokraside de amaç son memurun diğerini yemesi olamaz ama sanki belki birileri diğerlerini yese bazen hiç de fena olmayacak.

Sistemin İngilizce ismi “aerobic microbic water treatment”

Bilemem “microbüs bürokratikus” diye bir türü araştırarak bilimsel gelişmeler kaydedebilecek mi? Ve kimler ödüllendirilecek?...

Yoksa genel “mikrobüs tembelikus” mu bulunup problemler çözülecek?

Mermerci sadece alay eden bir şekilde değil, gayet

ciddi olarak her devlet hizmetine rüşvet yerine resmen belli ücret veya harçların konulmasını düşlüyor.

Ondan sonra gerek bu harcın paylaşılması ve gerek bürokratik hizmetin üretilmesi konusunun birimler halinde bürokratlara bırakılması gereğini savunuyor.

Harçtan daha fazla pay alma arzusu ile bürokratlar kendi kendilerinin sayılarını “azaltacaklar” ümidi ile!

Böylece habis tümör hücresi gibi olan hücrelerin faydalı ve üretken hücreler misali, bürokratların bir değişime uğrayacaklarına ve üretken bir hale geçeceklerine inanıyor.

Diğer sektörlerde bilmem ama sağlık sektöründe bu sistem çok kısa zamanda (hekimlere hanut bahsinde daha detaylı anlatıldığı gibi) çalışır ve hastalar çoğu hastanede olduğu gibi, itilip kakılmazlar.

Şöyle melodisi ile suyundan da koyarak, güzel bir örnek vermeye çalışayım bu mikroba olan gereksinimi anlatabilmek için.

Devlet Demir Yolları

Kurtuluş savaşı. Türkiye Cumhuriyeti. TAM TAM TAM TAM TAM! DDY yani Devlet Demir Yolları. TAM, TAM da TAM, TAM! Perde açılır ve DDY yeni Cumhuriyet heyecanı ile yönetilmektedir.

Trenler gidip gelir: ÇUF ÇUF ÇUF ÇUF! Ve 1931 yılı geldiğinde DDY’de 8.864 kişi çalışmaktadır.

Yıllar geçer. TAM TAM, TAM TAM, TAM! Gelişme ÷lkede daha ziyade karayolları yönünde olur. Hatta Demiryolları bazı yerlerde kaldırılır.

Bazı yerde çift yol döşenir ama olan değişiklikler %5 oranında olur. Modern sinyalizasyon yapıldığından ve epeyce paralar DDY'ye yatırıldığından insan zanneder ki, kırk yıl sonra DDY çalışanlarının sayısı sekiz binden çok altına düşmüştür. Çünkü artık devir, bilgisayar devridir. Tabii ki yanlış! ÇUF, ÇUF, ÇUF!.

1992 yılı Ağustos'unda DDY'de 50.222 (Ellibinikiyüzyirmiiki) kişi çalışmaktadır. TAM TAM da TAM TAM da TAM! Perde kapanır.

Peki kim besliyor bu insanları güzel okuyucum? Siz? Siz çalışanlardan mısınız? Üretenlerden mi? Yoksa çalıştığını zannedenlerden mi? Çuf çuf çuf!

Dipnot: Korkarım 2212 yılında da bir konu olacak

2. Dipnot DDY AKP devrinde değişikliklere uğradı ama değişim apayrı bir konu ve ayrıca ele alınması gerek.

14. Skandal

Bursa şehrinde oturan insanlar artık seçimlerde oylarını ancak Kars sınır kapısında kullanabilecekler!

Gazete haberi:

Bursa şehrinde oturan işverenler, bu durumu protesto etmek ve etkinlikleri düzenlemekle BUSIAD'dan Doğan Doğrusöz'ü görevlendirmişler.

TUSIAD'dan Sakıp Halis Eczacıbaşı da bir konuşma yapmış: "Bursalılar Türkiye'nin gayrisafi milli hâsılasına çok büyük katkıda bulunan vatandaşlarımızdır..."

Bursa'lıların oy verememeleri kabul edilebilir bir durum değildir... Kars sınır kapısına kadar gitmelerini istemek onların oy verme hakkına tecavüz etmektir! Bursalı kanarya sevenlere selam gönderiyorum." Parti liderleri demeçler vermişlerdi.

"Bursalı kardeşlerimizin oy verme problemlerini çözeceğiz!"

AP: "Mesele CHP'nin teşriki mesaide çıkardığı pürüzler sebebiyle bugüne kadar çözülemedi" CHP: "Sorun AP'nin uyumsuz bakış açısı nedeni ile neticelendirilemedi.",

MSP: “Aziz ve muhterem din kardeşlerimizin hürriyetleri yabancı güçler tarafından kısıtlanmaktadır.”
Yıllar geçiyor. Partilerdeki harfler değişiyor. Sade harfler değil, Bursa’yı yakinen ve ekol olarak tanıyan genç bir başbakan iktidara geliyor ve gidiyor... Değişen bir şey yok.

Birkaç başka gazete kupürü:

“Bursa’lılar oy verme problemleri şu veya bu şekilde çözülene kadar Türkiye’nin diğer illerine banka havalelerini durdurdular! Sendikalar greve gitme kararını tartışıyorlar.”

“Artık Bursa şeftalisi yiyemeyeceğiz!”

“Bursa’lı işçilerin oy verme hakkına saygı mitingleri bütün yurttan düzenleniyor...”

Bir İstanbul Belediye Başkanı: “Bursalı emekçilerin oy verme hakkı kabul edilir bir şekilde sonuçlanana kadar Belediye otobüslerine mavi bayraklar takılması kararı aldık.

Ayrıca Gülhane parkında bir dizi konser etkinlikleri yapılacaktır! Bursalı emekçilerin yayındayız:
“Bana, ’beceri özürlü belediye başkanı’ yani BÖBB diyenler bu demecimden sonra utanacaklardır.”

Buraya kadar sıkılmayıp okuyabildiniz mi? O zaman sıkı durun!

Türkiye ekonomisine Bursa’dan veya Ankara’dan

fazla katkıda bulunan bir kesim, bürokratik engeller nedeni ile oy kullanamıyor!

Bu otuz senedir böyle! Bu skandal değilse demokrasi skandalı nasıl tanımlanır bilemiyorum... Sadece bu satırların yazarı yaklaşık yirmi senedir bu konuda yazıp, gazetelerde basılmasına uğraşüyor. Politikacılardan bir-iki beyanat her seçim öncesinde olduğu gibi.

Ve içerik aşağı yukarı hep şöyle: “Efendim hakem taraf tuttu ve de saha çamurdu ama oy verme hakları vardır ve uzaklara gitmeden kullanabilmeleri için temasları sürdürüyoruz.”
Konu yeterince önemsenmiyor veya anlaşılmıyor galiba.

Yurtdışında çalışan Bursa veya Adana’dakilerden fazla seçmen oy kullanamıyor...

Neden? Mektupla oy verilirse seçimlerin güvenilirliği kalmayabilirmiş. Konsolosluklarımızda sandıklar kurmamıza yerel kanunlar müsait değilmiş. Sınır kapılarında oy verilebilirmiş. Partiler anlaşmamışmış. Maaşlarına zam yaparken anlaşabiliyorlar mı?

Yok, efendim yok! Bu işi insan ya önemser ve çözer... Ya da çözer!... Çözülemezse bile kamuoyu nedenini bilir. Bilgisayar çağında akli başında bir ekip tüm ülkelerdeki yasalara uyan bir çözüm bulur.

Veya Türkiye bu kesime, rahatça oy verebilmesi için ülkeler ile yasalarının değiştirmeleri için görüşmeler yapar. Batı ülkeleri bu tip kararlı yaklaşım karşısında mevzuat arkasına gizlenecekler ha? “Demokrasi diyorsa, biraz da bize” deyince susuveriyorlar.

Mesele bu işi politikacıların ve daha önce Alamancı vatandaşların da bir SKANDAL olarak yüksek sesle duyurmaları tabii...

1974 yılında Bonn öğrenci birliğinden bir grup arkadaş bin küsur imza ile zamanın Bonn'daki Türkiye Büyükelçisine sunmuştuk problemi. Sonra yanlış hatırlamıyorsam, öğrencilerden birinin babası, eski DP milletvekili ve gazeteci rahmetli Necmettin Önder'in sayesinde bir gazetede bir sütunluk bir haber olarak Türkiye kamuoyuna yansımıştı olay.

Daha evvel aracı koymadan haberi Türkiye'deki birçok gazeteye gönderip başarısız olmuştuk!

“Va mı bu olayın başka bir izah tarzı?

” Hoş, Türkiye'deki seçmen kütükleri de bilgisayar çağında kabul edilemeyecek bir facia halinde ya! Yetkililer bakalım bir dahaki seçime kadar ki sürenin şimdiden başladığı bilinci ile bu konulara eğilecekler mi? Yoksa bir dahaki seçimlerde seçmen kütüklerinin hali, Alamancıların oy verme hakkı yine insanları çileden çıkaracak mı?

Dipnot: tarihimizde ilk kez 2014 yılında yurtdışındaki seçmenler Cumhurbaşkanlığı seçiminde oy kullanabilecekler.

15. Futura/ Fatura

ALAMANCI GÖZÜYLE BİYİKİ KARİKATÜR

**Keçi ve
Zina**

MAHMUT TOLON

Yapsak da yapmasak da bize.
İstersek yapabiliriz

.Örneğin, şöyle bir bilgisayar seçiminin
2085 yılında nasıl olacağını bir çizeyim.

Hep beraber bir gözden geçirelim:

İnsanlar ikibinli yıllarda çalışan ile çalışmayanın, üreten
ile üretmeyenin bir olmadığını kavradılar...

Demokrasi denilen ağır-aksak, çakar-atmaz nanenin
tek seçenek olduğunu anladılar.

Diyelim ki çok vergi veren, bir ila üç çocuklu okumuş,
yabancı dil bilen, ülkeyi yurtdışında temsil eden insan
100 seçebilecek. Katil, kaçakçı, okuma bilmeyenin,
beşten fazla çocuğu olanın orantılı olarak sadece bir,
sekiz veya onbir oy hakkı olacak.

Kimsenin bir rey hakkından az oyu olamayacak... Ama
oy hakları her yıl değişecek. Arada sırada oy etik
komisyonları toplanacak. Bu oy sayısı belirleme
kıstaslarını tartışmak için seçim, hakikaten
demokrasinin işlemesi yol aldıkça daha zevkli bir olay
haline gelecek.

Diğer taraftan, ozon deliği, nüfus vb. gibi öğeler
insanları bu mekanizmayı daha bir güvenilir, daha
şeffaf ve hakkaniyetli bir hale getirmek için çalışır hale

getirecek. Çoğunluk ne isterse istesin, birey hakları kutsal olacak.

Daha sık seçimler, referandumlar olacak. Elektronik bilgi işlem gereçlerinden doğan yararlarla seçim çok pahalı olmaktan çıkıp, çok sık başvurulanan bir yönetici desteği olacak.

İnsan, otuzundan sonra seçme ve altmışında bir defa seçilme hakkına sahip olacak. Bir dönem seçilebilecek ve ondan sonra zaten seçilme hakkı olmayacak. Böylelikle yöneticiler bir daha seçilme dertleri olmadan yönetecekler.

Bütün bunlar olacak. Olmazsa bizler bu uzay gemisinde yavaş yavaş önce çevresini tüketen ve sonunda kendi tükenen bir ilkel nesil oluşturma çabalarımız ile faturayı, belki de fark etmeden ödeyeceğiz.

Bazı başka farklar da tabii ki olacak.

Mesela musluklar ışık seti ile ve dokunarak açılır-kapanır hale gelecek, (2000 li yıllardan itibaren yaygınlaşmaya başladı) boş yere değerli temiz suyu akıtmamak için insanlar detayları algıladıkça kumsalların kum tanelerinden oluştuklarını daha iyi kavrayıp bugün önemsiz olarak nitelediğimiz ayrıntılar üzerine kafa patlatacaklar.

Rüya / Düş

Türkiye veya gelişmekte olan ülkelerin hepsi için bir rüya.

En gelişmiş olanı bile hala gelişmekte olduğu için, deme ki her ülke için bir rüya. Düşününce tam niçin

olamayacağını, anlayamadım. Olmaması için neden ne?

Bir seçimden sonra iktidara gelen parti veya koalisyon, örneğin, plastik torbaları yasaklasa. İnsanlar file ile alış-veriş yapsalar.

Pet şişeler yasaklansa ve cam şişelerin eskileri toplansa... Gerek şehirlerde gerek köylerde çöp kutularından başka bir yere atanlara, örneğin, en az çeyrek altın para karşılığı ceza verilse...

Enflasyona gem vurulacak, paralardan sıfırlar atılacak, bu arada ceza olayı sulanıp bulanıverecek. Onun için çeyrek altın karşılığı diyorum, çünkü düş bu ya: bu cezaların birkaç nesil boyunca sürekli olmasını ve caydırıcılığını kaybetmemesini hayal ediyorum...

Belediyelerde ve köylerde cezanın toplanmasına katkıda bulunan, polis, belediye, jandarma veya toplamada katkısı olan vatandaşlara alınan cezaların yarısına yakın bir bölümü doğrudan, veya izlenebilir bir şekilde: tatil, eğitim veya emekli fonu vb. gibi dolaylı şekilde verilse... Cezanın diğer bölümü de çare için harcansa...

Plajlar temiz olsa... Lağımlar arıtılsa... Çevre, plastik mezarlığına dönmese... Yol boyunda giden arabanın içinden kül tablasının boşaltılması, yolda yürünürken sigara izmaritinin yere atılması cezalandırılabilse...

Yavaş yavaş insanlar yere tükürmek, çekirdek kabuğu atmak, yerlere sümürmek gibi olayların bir toplumda, ortak alanlarda yapılamayacak şeyler olduğunu anlasalar...

Bağırarak, hoparlörle bir şeyler satmak, ilan etmek, olur-olmaz yer ve zamanlarda korna çalmak, önlense... Bu davranışların topluma saygısızlık olduğu anlansa...

İnsaf! Çüş! Ayıp! Bu kavramlar artık daha alçak sesle kesilen yüklü ceza makbuzları haline dönüşse...

Sabahın saat altı buçuğu... Uzun bir apartman, önünde bir okul minibüsü, içinde üç dört adet okul kıyafetli çocuk ve kaytan bıyıklı bir şoför... Adamcağız korna çalıyor, bir-iki-üç defa, korna sesi etrafta yankılanıyor...

Birkaç kişi pencerelerden bakıyor, birisi pijama ile balkona çıkıp bağıyor: "Ayşe bugün hasta, gelmeyeceek!"

Veya "Bekleyiver evladım, defterini arıyor, şimdi merdivende!" diye... Kaytan bıyıklı şoför, anladığını göstermek için iki kere kornaya basıyor. Dıt, dıt.

Be adam, bu saatte uyuyanı var, hastası var. Arabandan inip zil çalsan olmaz mı? Olmaz çünkü adam cehalet ve bencillik karışımı bir bebeklik çağında hayatını sürdürüyor.

Bir sülük gibi de kendisini haklı görüyor. İnip de zil çalsa üç-dört dakika kaybedecek. Demek ki insanları uyandırmaya hakkı var.

Aynı tutum dar bir yolda malını indirirken 30 arabayı yirmi dakika süre ile bekletme hakkını kendinde gören kamyonet şoföründe de var...

Kamyoneti bir ileri sokağa park edip malını taşıtsa kendisi bir saat kaybedecek. Topluma kendisini borçlu hissetmediğinden 30 kişiyi yirmişer dakikadan toplam on saat bekletme hakkını kendinde görüyor...

Topluma saygısı yok ve ceza olmadan öğrenmeyecek. Bu tip dini-ahlaki konular üzerinde çok konuşulur Türkiye'de...

Zannedilmeye ki daha gelişmiş ülkelerdeki temizlik ve düzen her vatandaşın bilinçlenmesi ve okuyup yazarak bu tip kurallara saygı göstermesi ile elde edilir!

Kusura bakılmaya ama gerçeği söylemekte fayda vardır.

Batı ülkelerinde ceza denen müessese işletilir. Yere çöp at ve 200 dolar öde. Yere çöp at 100 kron öde. Herkesi ikna etmenin başarılı yolu herhalde cezaların inatçı ve düzenli bir şekilde uygulanmasından geçer.

Ve insanlar yapamadıkları işi (ceza ödemek istemediklerinden) yapmamamın doğruluğunu düşünürler. İkinci kuşakta zaten neyin ne için yapılmayacağı olağan olarak kabul edilmiş oluverir...

16. Çin Bilim Akademisi

ALAMANCI GÖZÜYLE BİYİKLI KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

Washington şehrinde 1990 Eylül ayında, Dünya vücut dışından taş kırma (Ekstrakorporal Sadme dalgası Litotripsi, ESL) Kongresi yapıldı.

Bu kongredeki bildirilerde İstanbul'daki Biosan Sağlık Merkezinin dünyada en çok çocuk tedavi eden iki kuruluştan biri olduğu ortaya çıktı.

Bu konu ile ilgilenen Çin'den aynı kongreyi ziyarete gelen bir "Beijing"li yani eski adı ile Pekin'li bilim adamı vücut dışından taş tedavisinin Çin'de çok yaygın uygulandığını söyleyince şaşırdım.

Taş kırma tedavisi 1981'den beri insanlığın hizmetinde olan bir yöntem. 1985'den beri yaygınlaştı.

Türkiye'de 1987'den beri uygulanıyor ve biz, bazı karmaşık olgularda dünya çapında öncü sayılıyorz.

Çocuk taşlarını tabii tebliğ ediyoruz. Tebliğ etmeyip en fazla deneyime sahip olduğumuz bir grup zor olgu ise: Tek böbrekli hastalarda taş tedavisi.

Niçin bu kadar çok deneyim? Efendim, Türkiye'de çok tek böbrekli hasta var!

Peki, kalıtsal mı Türklerde tek böbrekli olmak? Tabii ki hayır.

Genel sağlık savaşında gelişmiş ũlkelere nazaran Tũrkiye'de daha fazla insan ameliyatlarda bir bŕbređinden kurtuluveriyor!

Bu konular ile ilgilenen ve Çin'den aynı kongreyi ziyarete gelen bir grup ile tanıştım. Aralarında bir Çin'li yũksek mũhendis, ũyesi olduğu Academia Sinica'da dŕrt-eř ayrı laboratuvarda taş kırma cihazları yanı sıra en komplike bazı diğer tıbbi cihazları ũrettiklerini sŕyleyince şaşırdım.

Academia Sinica Şok geniş bir resmi kuruluş. Amerika dŕnŕřũ İstanbul'da, Academia Sinica'nın bilgi alış-verişi işin resmi davetini beni bekler buldum.

İlk Tũrk hekimi olarak Çin Bilim Akademisine davet edilmek gurur vericiydi. Bilimsel Őalıřma ve Çin kũltũrũne olan ilgi yanı sıra, davet sebebi tabii Çin'in dışarıya aÇılması ve cihazlarının Batı'ya doğru tanıtımı, yani İstanbul'a Çin Taş kırma cihazı kurma isteği idi.

Aynı ABD'de olduğu gibi bilimsel alışveriş ile ticari alışveriş el ele Çin'de.

Çin sakin ve gũler yũzly verimlilikten zaten Academia Sinica gibi yerlerde atom bombası yapabilmiş.

Çin'e nasıl gidilir?

İstanbul'dan ya Pakistan Hava Yolları ile bir gece İslamabad'da kalarak veyahut Çin Hava Yolları ile

direkt İstanbul'dan Pekin'e -Çinlilerin tercih ettikleri yazılış şekli olan Beijing'e- uçakla.

Uçağa binerken, daha önce aynı uçuşu yapmış bir Türk jeologu ile tanıştım. Jeolog Aral Bey bir ABD bursu ile güney Çin'de jeolojik harita çıkarmak üzere iki aylığına Çin'e gidiyordu.

Bir sene önce, yine iki ay kalmış. Çin'li meslektaşları kendisini İstanbul'da ziyaret etmişler. Çin uçağında bir-iki Doğu Türkistanlı soydaş ve birkaç da Çin'li vardı, koskoca Boing 707'de, toplam otuz kadar yolcu.

İlk durak Basra Körfezi, ikinci durak Urumçi.

Urumçi Anadolu şehri havasında bir kent – Şincan Uygur bölgesinin başkenti. Çin'liler Doğu Türkistan veya Uyguristan kelimelerini anlamıyorlar, bilmiyorlar.

“Şincan” tabir ediliyor bu yöreler orada. Uygur Türkleri ile anlaşabilmek mümkün, dilleri tabii Çince'den, Rusça'dan kelimeler almış. Bizim konuştuğumuz diller batı lisanlarından kelimeler alırken.

Asya Oyunları

Beijing'de ilk göze çarpan Ekim başında biten Asya Olimpiyatları ile ilgili pankartlar, resimler, geniş bulvarlardaki çiçek düzenlemeleri.

Geniş bulvarlar ve az sayıda otomobil ve kamyon. Ferahlık ve rahatlık var. Ama yine trafik problemi yok değil, binlerce bisikletliden...

Asya oyunları dolayısıyla çeşitli ülkelerin adına, bayrağına rastlanıyor. Muhteşem bir organizasyon olduğu belli. Gelmeden bizim basınımızda bir habere rastladığımı hatırlamıyorum.

Üç milyar kadar insanın temsil ettiği kıtanın olimpiyatları yapılıyor. Biz yokuz! Tüm fabrikalar olimpiyatlar nedeni ile başkent güzel gözüksün diye işçilerine birer giysi vermişler. Ve galiba işçileri de giysiler için uzun süreli borçlandırmışlar.

Sefir Bey ile Türk sefaretinde çay içerken niçin bizim Asya Olimpiyatlarında olmadığımızı sordum: “Biz Avrupalı’yız” dedi.

“Politika olarak da buraya girmeyi uygun bulmadık. Eurovision’un Asya tipi vb. gibi yarışmalara gireriz ama Asya Olimpiyatları gibi kurumsal nitelikteki yerlerde temsilimiz, yaptığımız politikayı inkâr olur” ...

Sefir, beyefendi bir insan. Çin’deki süresi dolmuş, dönüş hazırlıkları içinde idi. Beijing’deki diğer Türk’lerle olan temasızdan, sık sık heyetler geldiğini ama Çin ile Türkiye arasında Uygur Türkleri yüzünden Çin’in batıya açılmasından önce kaynaklanan bir soğukluk olduğu izlenimini edindim.

Resmi yetkililerin Şincan bölgesine gitmelerinde güçlükler oluyormuş. Sefaretimize sık sık 8-11 kişilik kafiler halinde bürokratlarımız inceleme ve alış-veriş gezileri için geliyorlarmış.

Türkiye ile Çin arasında herhangi bir anlamlı anlaşma yapıldığını basından okuduğumu hatırlamıyorum.

Türkiye'nin Adı Yok.

Çin'den İstanbul'a uçakla dönüşte, Kaşgar'dan gelen Urumçi'den uçağa binen Uygur'larla beraber oldum. O yöreden dönem Türk işadamları tanıdım. Kaşgar'dan dönenler, İstanbul'da akrabalarını ziyaret edenler, o yörede iş yapan insanlar,

Türk makamlarının kendilerine Türkiye'de de temasları olmadığını söylediler. Türk öğrencilerle tanıştım, Uygur Türkleri hakkında bir bilgi derlenmesinden bahsetmediler.

Belki dünyaya açılan Çin'de yaşayan 1 milyar küsur Çinli ile genel ilişkilerin iyi olmasına dışişlerimiz daha dikkat etse Uygur Türkü ile daha iyi temasları oluşur.

Nitekim China Daily gazetesinde hava raporu bölümünde her gün Lefkoşa (Nicosia), Atina, Kahire, Bogota ve Lima'daki hava raporu verilirken İstanbul ve Ankara'dan bir bahis yok idi.

“Belki başka ülkelerde olduğu gibi çeşitli sektörlerde başarılı kişilerin de sefir olarak atanmaları acaba dış politikamızda bir canlanmaya yol açabilir mi?” diye düşünmedim desem yalan olur.

Tabii sadece bir levhada Türkiye'nin adının olup olmaması önemli değil; bugün yüzlerce yıl Türkler

tarafından idare edilmiş olan Kudüs'te de Türklerden kalmış bir tane kayda değer bina yok!

Türkler, hoşgörü ve insancıl yaşamlarının geleneğini de bırakmamışlar Kudüs'te.

Uygur Türkleri

Beijing'de, sonra İstanbul'da Türkologlardan ve o çevrede uzun süre yaşadıkdan sonra Türkiye'ye göç etmiş kişilerden aldığım sayılara göre Uygur Türkleri Çin resmi makamlarına göre 2,5 milyon civarındaymış. Uygur Türkleri kendileri, 15-18 milyon civarında olduklarını (tabii, sayım sonucu rakam sahibi olmadıklarından) tahmin ediyorlar.

Dışişlerimiz ise, 1983'de yapılan sayımdaki resmi rakamlara dayanarak 6,5 milyon Uygur Türkünden yola çıkıp, bu rakamın aslında iki, iki-buçuk misli olduğunu yani 15 milyon civarında olduğunu tahmin ediyor.(1991 tahmini) Urumçi'de artık Uygurlar %15 ile azınlıkta imiş.

Talebelerle konuştuğumda bazı Uygur öğrencilerin Çince'yi ana dilleri olarak kabul ettikleri ve Uygurca konuşmadıkları ifade ediliyor.

Bu yörede huzursuzluk var. Urumçi hava alanında konuştuğum Çinli asker, Ekim ayı başında bazı grupların üç uçağı bombaladığını söyledi. –

Bombalayanların Uygurlardan mı olduğunu? Sorunca-Hayır dedi, "kötü adamlar". Başka bilgi alamadım.

Beijing güler yüzlü, sabah 4,5 da uyanan dev bir şehir.

Az sayıda araba fakat bol miktarda bisiklet. Sabahları kuşlarını kafesleriyle parklara çıkaran insanlar. Genç-ihtiyar yollarda Çin jimnastiği yapan binlerce kişi. Yollarda Coca Cola reklamları.

Televizyonda Amerikan filmleri. Çin'de artık bir-iki Tiennamen Meydanı olayı daha olsa bile, zamanı durdurma olağı kalmamış. Tiennamen meydanında geçen yıl, bazı rivayetlere göre birkaç bin, resmi kaynaklara göre dört öğrenci ölmüş. Ülkelerini sevdiklerini fakat katı idareyle mutlu olmadıklarını belirten onbinlerce öğrenci arasından.

Bilgi akımının sansüre bağılı olduğu bariz olarak hissediliyor. Her iş yerinde haftada bir veya iki kez partinin moral ve eğitim toplantısı yapılıyor ve önemli kararlar bu toplantılar aracılığıyla en küçük birimlere kadar "cemaate" anlatılıyor.

Çin, yavaş yavaş uyanıyor. O zaman bilim mi istersin? Mevcut. Gelenek mi istersin? Mevcut. Ucuz işçi mi istersin? Bir milyar tane var. 1997'de Hong Kong'un ticari ve bankacılık deneyimi ve bunun yanı sıra yaşam biçimi ile Çin'e katılması bu hamura maya işlevini görecek.

Yemekler:

Az az yirmi çeşit yemek birden bir sofrada. Çubuklarla ve porselen kaşıkla yeniliyor. Dananın ayak lifi, ördeğin-balığın envai çeşidi.

Ekmek olmaması ve bol bisiklete binilmesi de Çin'de herhalde batı ülkelerinde görülen kadar sık şişman insanların görülmemesinin izahı. Çinliler yemekleriyle gurur duyuyorlar ve haklılar da. 15.yüzyılda yenilen yemeklerin tarifleri arşivlerden çıkarılarak uygulanıyor bir Beijing lokantasında.

Asya kültürünün bir parçası olarak batıya gelmiş olan bazlama türünden unlu yiyecekleri de var ve ekşi ile tatlı çok ahenkli bir şekilde birleştiriliyor: et ile ananas gibi. Asya'yı tanıyanlar günlük Japon yemeğinin sıkıcı, Çin yemeğinin ise büyüleyici olduğunu söylüyorlar.

Beijing'de bir yıldan beri Mao'nun tek tip giysisi kaybolma yolunda. Tek tük, özellikle yaşlılar arasında tek tip elbise giyen var. Diğer komünist ülkelerde alışılmış fahişelik Çin'de yok.

Sokaklar akşam saat 9'da sakinleşiyor. İnsanlar güler yüzlü ve daha ziyade mahcup ama nazik. Aile terbiyesinin ve geleneğin ve tabii, Çin'in uzun süre kapalı kalmasının sebebi ile kadınlar hem eşit, hem mahcup, her tür işte çalışıyorlar. Fakat boyanma ve fahişelik diğer uzak doğu ülkeleriyle kıyaslanınca göze hiç çarpmıyor.

Amerikan filmleri, Çin'in 1997'de Hong Kong'u ilhak etmesi ile önümüzdeki yıllarda çok şey değişecektir.

Tabii Çin mi Hong Kong'u alacak, yoksa Hong Kong mu Çin'i? Bunu görmek için 1997'yi beklemek gerek.

(2007: Artık Hong Kongdaki kapitalist sisteme Çinin ihtiyacı olduğu artık ortaya çıktı Çinin bir parçası olan Hong Kong da soldan Kıta Çinde sağdan akan trafik devam ediyor)

Nüfus Kontrolü:

Çin'de bir ailenin birden fazla çocuğu olması yasak. Nüfus ve kaynakların bilinçli planlanması olabildiğince uygulanmakta. Çok az plastik tüketiliyor. Çevre, nüfusa rağmen temiz izlenimini veriyor.

Tabii filmlerde gördüklerini Çinliler uygulamaya başlayınca ne olacağı meçhul. İnşallah Çinliler ülkelerinde pet şişe, plastik torba gibi şeyleri tamamen yasaklarlar ve batının her yaptığı hatayı tekrarlamak zorunda hissetmezler diye düşünüyor insan.

1,2 milyar insan. Bir işçi yılda yaklaşık 1 milyon TL (yaklaşık 500 USA \$) kazanırken, 2000 yılında bu dünyada yaşayan her dört kişiden biri Çinli olacak. Göz önüne getirmeye çalışmak gerek bu gerçeği!

(Çin başarılı bir nüfus politikası ile nüfusunu durdurabildi 7 küsur milyarlık dünya nüfusunda %30 dan fazlası Çinli ve Hindistanlı 2014)

Her ne kadar aile başına bir çocuktan fazlası yasak ise de bilhassa köylerde ilk çocuk kız olunca yetkilere bildirilmediği ve oğlan gelir diye üretime devam edildiği yetkililerce kabul ediliyor.

Tabii ucuz işçi ile kalkınma fikri bu rakamlarla Çin'den gayri hiçbir ülke ekonomisi için tavsiye edilebilir bir yöntem olamamalı.

Çekirge Savaşları Endüstrisi.

Belirli dürtüler emirle önlenemiyor. Bunun en güzel örneği Çin gibi disiplinli bir toplumda bile kumarın tam önlenemediği. Çin'de çekirge güreşi veya savaşı diye bir halk eğlencesi var.

Hem kumar, hem de heyecan veren bir olay. İki çekirge bir çukurda veya büyükçe kavanozda kavga ediyorlar. Hem heyecan, hem de kumar için elverişli. Dünyanın en eski kavga oyunlarından biriymiş.

Kültür ihtilalinde, altmış ve yetmişli yıllarda yasaklanan bu oyun yine yayılmakta. Çekirge arayanların tarlalardaki ürüne bile zarar verdiği basına yansımış.

Bir işçi, Çin'de ayda yaklaşık 80-100 bin TL kazanırken iyi bir savaşçı çekirge (5 yıldızlı general tabir edilen) 450 ABD \$ yani işçinin yıllık kazancı seviyesinde. Daha ucuz böcekler ise (mesela çavuş ve teğmen rütbesindekiler!) 40-50 bin TL karşılığı el değiştiriyor.

Bir endüstri doğmuş Çin'de ve bu endüstrinin günlük cirosunun, sadece Şanghay şehrinde milyonlarca dolar olduğu tahmin ediliyor. İşçi kazancı ayda seksen ila yüz bin lira arasında.

Yani ben oradayken ayda 40-50 \$ arasında olursa tarlalarda çekirge arayanların sayısının kısa sürede azalmasını beklememek gerek.

17. Hekimlere Hanut

ALAMANCI GÖZÜYLE BİYİKİ KARİKATÜR

**Keçi ve
Zina**

MAHMUT TOLON

Hanut, turist rehberlerinin turistleri, genellikle bir hali, giyim eşyası veya antika satan dükkâna veya lokantaya yönlendirdiklerinde esnaflardan aldığı yüzdenin yani komisyonun ifadesidir.

Batı ülkelerinde genelde hekimler otuz-otuz beş yaşına kadar hastanelerde çalışırlar. Ondan sonra ya yataklı kurumlarda çalışmaya devam eder veya muayenehanelerini açarlar.

Muayenehane yaşamında sigorta sistemleri olduğu için iyi bir kazanç garantili idi yakın zamana kadar. Son zamanlarda özellikle Batı Avrupa ülkelerinde hekim sayısı çok arttığı için işsiz hekimlere sık sık rastlanır oldu. Sistem, Batı'da hekime güvene dayanır, bunun yanı sıra gerek sigorta şirketleri, gerek maliye ve gerekse Tabipler Odası tarafından hekim kontrol edilir.

Hekim, örneğin, iyi olduğu kabul edilen Alman sisteminde, yaptıklarını hastanın muhasebe kâğıdına kaydeder ve ona göre parasını sigortadan alır,

suistimal =kötüye kullanım olursa başı derde girer. Hatta hastalara bakmadan ücret alan birkaç hekimden biri yakalanınca geçenlerde Almanya'da intihar etti.

İnsanların aklında bir ideal hekim tablosu var... Böyle bir tablo tıp öğrencilerinin de kafasında var. İdealler ve gerçekler çakıştığında hekim en verimli, en kıvamımdaki çağında oluyor. Bazı hekimler bu süreyi yaşamlarında bazı anlarında farkında olmadan yakalayabiliyorlar.

Yemin?

Gece yarısı... Evin zili çalar, Ortopedi asistanı hekim bir gece önce nöbet tutmuştur ve ancak akşam saat

dokuz buçukta iki günün yorgunluğu ve uykusuzluğu ile yatmıştır.

Zırrr! Hekim yavaş yavaş ayılır, kapıya doğru sendeler. Kapıda bir adam, hafif utangaç gülümsüyor. Adam: “Doktor, kusura bakma. Ben yandaki sokakta oturuyorum. Bakkalda karşılaşmıştık. Belki beni hatırlamayacaksınız. Bizim çocuk hastalandı. Kustu. Bizim hanım bir fitil verdi (“Televizyondaki dizi bitene kadar dur hele” demiştim) Şimdi dırdır ediyor, ben bu çocuğu ne yapayım?”

Hekim: “Kardeşim, hastanelerin acil servisine gideceksin, ben kırık çıkık uzmanıyım. Bu saatte uyandırmanın âlemi var mı?”

Adam aniden parlayarak “Ulan ben de keyfime burada değilim ya, çocuk hastalandı ne yapayım diye soruyorum.Sen ne biçim bir doktorsun! Size yemin ettirmiyorlar mı? Ben yarın sana gösteririm o... çocuğu!”

Hekim kapıyı kapar. Adam kapıya bir tekme atıp gider. Hekimi artık uyku tutması, olayı hazmetmesi için gecenin içinde birkaç saat dolanırken bırakırız.

Olmaz mı? Hangi hekimi tanıyorsanız sorun, benzer bir olay geçmiştir başından Anlayışla karşılamak gerek, cahil ve sıkıntıda bir insanın, hekimi yarı-tanrı gibi görmesini ve kendisine bir melek gibi davranmasını istemesini.

Beklenti ne denli büyük ise hayaller o denli derin

bir uçuruma yuvarlanır. Ne kadar ęok cahil varsa o kadar zorlaşır tabii hekimin işi.

Türkiye'deki eğitim batıdakinden biraz farklı. Hangi ameliyatın kaç paraya mal olduğu veya hekimin o ameliyattan kaç para kazandığı talebe yaşında öğreniliyor.

Hoca, asistanını özel ameliyata alıp bir "haręlık" veriyor. Döner sermayeden en genç hekim bile, bir pay alıyor ve bir hizmet-para ilişkisi genç yaşta oluşuveriyor.

Böylelikle ilim ve de irfan ile ekonomi arasındaki bağlar daha bir iç içe oluyor. Öyle veya böyle, batıda uzun yıllar ęalıřmış hekimin bu bağları ve ağları öğrenip anlaması ęok güç. Otuz beşinden sonra bir lisanı yeniden öğrenmeye başlaması gibi oluyor. ęok akıcı olarak bu lisan öğrenilemiyor...

Bizans

Türkiye'nin kalbi İstanbul. Ankara nasıl şehir olarak daha bir Avrupai ise tıbben de biraz öyle. İstanbul Bizans, tıbbi entrikaları ve grupları ile. İstanbul'da bürokratik tıptan sıkılıp "yahu ben şairim, o zaman halka ağılayım" diyebilen bir edebiyat hocası gibi, kamu maaşını ve güvencesini bırakıp kendi kamuoyuna ağılma cesaretini ilk gösteren hekimler ile uzun sohbetlerim oldu.

Bir Dil Tarih Coğrafya Fakültesi dekanı iyi bir şair olmayabilir ama her türlü akademik titr ile konunun “memuru” olur.

Tıbbiyede de özel tıbbın Türkiye'nin sağlık sorununa bir ışık olacağını sezen öncülerden bazıları ile sohbet ettim, aşağıda fikirlerini okuyacaksınız.

Bu kişiler memurluk rahatlığını ve güvenini bir kenara bırakıp özel hastaneler açmışlar bundan onlarca sene önce. Bürokrasi ile uğraşmışlar, maddi risklere girmişler.

Devlet ile rekabet edip öncü olarak tıba katkıda bulunmuşlar. Bahsettiklerime; Ömür, Hayat, Erez, Ataman klinikleri, tabi Ortaköy Şifa Yurdu gibi bir sürü örnek eklemek mümkün.

Tabii “tıpta hanut” gibi magazinvari bir başlık ile biraz provokatif olayın için girince, çoğu insanı tıptan fazla ilgilendiren bir konu olan para hakkında birkaç kelime etmek gerek, kavramlar yerine otursun diye...

Adı geçen hekimlerin ve geçmeyen birçok hekimin kazandıkları paralar az değildir. Aynı zekâda aynı çalışkanlıkta; sanayi, ticaret gibi bir dalda uğraş verselerdi kazanabileceklerinin herhalde beşte veya onda birini kazanmışlardır yaşamlarında.

Ortalama bir zekâda ve enerjide olan insan, hekim de olsa, zaten başarılı olur. İlgilendiği oranda da para kazanır. Para kazanma; belirli zekâdaki insanlar için; ilgilenirlerse şans yaver giderse ve kişilere yeterli zaman tanırsa genelde olumlu çözümlenen gereksinme.

Çalışkan insanlar için demiyorum, çünkü zeki insanlar genelde çalışkan insanlardır -en azından bir hedefleri olduğunda- ve uzun zaman hedefsiz kalan insan ise herhalde zaten yeterince zeki değildir.

Yaradılışın olumlu çok çeşitliliğinin örneği olarak insanların çoğu maddiyatı o denli de önemsemiyorlar.

Alış Veriş

Türkiye'ye böbrek ve safra taşlarını vücut dışından tedavi yöntemini getirme çabaları içinde iken Dr. Salih Bey ile tanıştım.

Bir süre beraber çalıştık Salih Bey Mektebi Tıbbiyeyi Şahane'den, benim doğmadan dört yıl önce mezun olmuş bir hekim. Demek ki aramız yirmi beş yıl. Farklı çağ ve dünyaların insanları olarak ondan çok şey öğrendim...

Anlattığı bir hikâye; 1950'lerde İstanbul'da hasta simsarları varmış. Bu kişiler otobüs garı veya istasyonda gelen yolcularla veya hastane önlerinde hasta yakınları ile ahbaplık kurar ve taşralıların yanına yaklaşırlar –gelen kasabalı ise bir komşu kasabadan,

bir köylü ise yakın bir şehirden geldiklerini anlatırlarmış.

Gelenin güvenini kazandıklarındaysa neden geldiklerini sorar ve eğer gitmek istedikleri bir doktor ise;

“Vay! Dr. Ali Bey geçenlerde bir kaza geçirdi, biliyor musun? Veya hastalandı, yurtdışına gitti” gibi saptırmalardan sonra Veli Beyi tavsiye ederler, hastanın koluna girip Dr. Veli Beyin muayenehanesine kadar götürürlermiş.

Sonra İstanbul’da başka bir hekim türü türemiş. Gelen hasta birisinden, -tavsiye ile gelmiş ise- hekim ilgilenir, iyice muayene eder ve sonra bazı tetkik ve laboratuvar tahlilleri istermiş.

Muayene sonunda hasta para vermek istediğinde ise hekim “Aman siz filanca tarafından gönderilmediniz mi?” diye sorar ve sonra o dostunun gönderdiği bir kişiden para alamayacağını söylermiş...

Hasta en sonunda kendisine layıkıyla davranış gösteren bir doktor bulduğu inancı ile hekimden ayrıldıktan sonra sıra istediği indelemeleri yapmaya gelince bir muayene ücretinin yirmi-otuz misli masrafla karşılaşan hasta, hekimine olan güveninden kuzu kuzu incelemeleri yaptırır ve sığınak olarak gördüğü hekime sonuçları götürürmüş.

Hekim ise anlaşmalı olduğu laboratuvardan aldığı komisyon ile bu şekilde muayene ücretinin üç-beş misli geliri elde edermiş...

Bu hikâyeleri Almanya'dan yeni geldiğimde dinlerken inanmamıştım. Dr. Salih (Osmanoğlu) Bey, hekimlerin gönderdiği hastalardan yüzde almasının haram para olduğunu söylerdi.

Bir kere SSK'ya kızıp, "Bu kuruluşu kapatacaksın, huy geçmesin diye de binalarını yakacaksın" demişti. Milyarlarca prim alan SSK, prim aldığı insanlara hizmet götürmez.

Sağlık özelleşince görün bakalım fabrikaların önüne hekimler veya eczane kamyonetleri gidiyor mu? Yoksa hasta olanlar hala saatlerce kuyruk mu beklemek zorunda kalıyorlar. Rekabet olduğu yerde keyfilik ve fikirsizlik, ölüme mahkûm olur.

Hekimin, -hastanın haberi olmadan- hastayı bir yerlere göndererek yüzde almasını, Almanya'dan ilk döndüğümde garipsedim. Sonradan Alamancı olduğum için değil de, orada üniversiteden direkt İstanbul'a geldiğim için garipsediğimi anladım.

Almanya ve Amerika'da da hekim arkadaşlar ile konuştuğumuzda içerik olarak farklar olduğunu, ama komisyon olayının orada da yer yer olduğunu gördüm. İstanbul'da büro veya şube açmış olan yabancı hastaneler niçin reklâm ile hasta arıyor?

Garipsememin, “dünyanın kötü olmasından” ziyade “kendimin toy olmamdan” kaynaklandığını sonradan anladım.

Anlamak başka, sevmek yine başka. Fakat toplum olarak kendi kendimizi aldatmayalım; yukarıdaki tür örnekler ile sadece çalışan insanların gelir mekanizmalarını anlayabiliriz.

Toplam olarak tüm komisyon alan hekimlerin aldığı komisyonların kaç mislini bir kamu bankası geriye dönmez kredi olarak hortumluyor...

İkincisi; bir hekim gerekli gördüğü tahlilleri, inandığı ve kendisini yılda bir kere bir kongreye davet eden, kendisini zaman zaman konsültasyona çağıran bir laboratuvarda yaptırsa daha mı dolaylı bir çıkar ilişkisi doğar? Yoksa kendisine kalem, takvim veya saat hediye eden bir laboratuvara mı gönderse daha iyi olur?

İdeallerden yola çıkınca hiçbir gerçeği beğenmez hale gelebiliriz.

Etik açıdan mesele;

1) İstenen incelemelerin gerekli olup olmaması,

2) laboratuvarın incelemeleri güvenilir bir şekilde yapması,

3) Ücretinin normal sınırlarda olması ve

4) Devlet gücünün özel çıkar için kullanılmamasıdır. (Tabii devlet KİT veya BİT olarak sağlık uygulamasından elini çekmedikçe bu 4.madde kullanılacaktır!)

Kuaför

Batı ile Türk tıbbı arasındaki farklılıklardan en barizi, hastaların muayenesinde görülür. Batı'da bir hekim muayene ettiği bir hasta için gerekli araştırma ve incelemeleri yaptırmıyorsa, başı derde girebilir.

Türkiye'de ise hekim özel hastaya muayeneden sonra önce pazarlık ve pazarlama yöntemleriyle istenilen incelemelerin tanı koyma açısından ne gibi yararları getirebileceğini anlatıp kendisini ikna etmeye çalışır.

Bazen hasta tetkik istek kâğıdını doktordan alıp dışarıya çıkar ve kâğıdı en yakın çöp kutusuna (veya sokağa) atar ve tabii bir daha aynı doktora kontrol randevusuna gitmez. Genellikle hasta, hiç olmazsa istenilen tetkik sayısını pazarlık yaparak minimuma indirmeye çalışır.

Nadir hasta da istenilen tahlil/tetkikleri yaptırır... Bu hastalardan bile herhalde çoğu "acaba bütün bunlar

gerekli miydi?” veya “acaba doktor bundan ne kadar para kazanır” diye bir kuşku veya huzursuzluk duyar.

Dayanışma da zaten Türkiye’de çok çarpıcı değil. Bir hanım yazar, hekim ve mimarları kuaförlere benzetmişti: “birinin yaptığını diğeri beğenmez” diye.

Kısaca Batıda hekimin başı, az tahlil yaptırırsa; Türkiye’de çok tahlil yaptırırsa ağrır. Hâlbuki Türkiye’de arabalar, lokanta ve gece kulüplerine bol paralar ödenmiyor değil!

Yurtdışı:

Almanya’daki yöntem şöyle: Küçük küçük laboratuvarlar olacağına kanlar alınıp merkez laboratuvarlarında tahlil edilir ve kan gönderenler, gönderdikleri tahlil oranında laboratuvar gelirinden pay elde ederler.

Amerika’da da bu bir bakıma böyledir. Bir oranda hekimler ortak oldukları kuruluşlara kan gönderebilirler, ama hasta gönderemezler diye bir tartışma vardır.

Ama uygulanabilirliği ne orandadır herhalde önümüzdeki yıllar içinde göreceğiz. Yukarıda belirttiğim gibi; yüzde olur veya uçak bileti olur. Veya bir kurumun yaptırdığı indirim olur. Önemli mesele tıbbın güvenli olması ve istenen tetkikin hastalığa orantılı olmasıdır.

Bu tür küçük çıkar hesaplarının daha bir arabeski ise hastane önlerinde bekleyen ambulans şoförlerinin davranışları. Hastayı bazı tetkik merkezlerine götürmek istemeleri ve o merkezden aldıkları bahşışler, rüşvetler, avantalar.

Bu ambulans şoförlerinin hastane personeline verdikleri...

Veya kamu görevi yapan bir hekimin ortak olmadığı özel kuruluşları kötülemesi vs. sık olarak görülür. Sevk işlemleri ile ilgili memurlara giden hediyeler. Resmi hastanelerde sarf malzemesi, ilaç alımında teklif edilen seyahatler, alet alımında harcanan paralar, sonsuza uzanan örnekler oluşturur.

Tabii resmi dairelerde sağlık işlerinde çalışanların veya muhasebe bölümünde olanların devletin borçlarını zamanında ödemek için istedikleri kişisel ayrıcalıklar, örneğin ilaç fabrikalarından.

Tabii Türkiye'nin gerçeğinde bir enflasyon yani paranın her gün değer kaybetmesi olayı var. Herhangi bir paranın 6 ay önce veya sonra ödenmesi çok fark edebilir. Çok namuslu ve dürüst memurlar yok zannedilmeye...

Öyleleri de tabii var da acaba giderek nadirleşiyorlar mı? İnsanlar çeşit çeşit...

Marmara Tıp Fakültesi için bir böbrek taşı kırma cihazı

birkaç sene önce bazı ilginç ilaveler ile piyasa fiyatının iki misline ihale edilmişti. Aradaki fark bir milyon Alman markının üzerinde idi.

Böylesine bir fark ya bazı gereken yan hizmetler, bakım, yedek parçalar vb. gibi sebeplerden doğdu, ya da pazarlıktaki beceriksizlik ve teknik bilgi eksikliğinden.

Esas sağlık sorunu etik ve maddi açıdan KİT olarak adlandırılabilir resmi veya üniversite gibi yarı-resmi kuruluşların ve SSK hastanelerindeki israfıdır. Bazı idealler olmuyor diye üzölmek veya cezalandırmaya yönelmek yaratıcı bir tutum olmuyor. Mesele sistemleri inşa etmeye çalışırken ideallerden ziyade gerçeklere ayak basmakta.

60 Yıllık Hastane

Bir başka Türkiye'nin tıbbına devlete sırtını dayamadan iz bırakmayı başarmış üstat ise meşhur Teşvikiye Sağlık Yurdunu çalıştırmış ve 60 yıl sonunda kapamış olan Dr. Osman Üçel'dir... Osman Bey ile kapanmış olan Teşvikiye Sağlık Yurdunda 1992 ilkbaharında bir öğleden sonra sohbet ettik. Hoş, çalışkan, beyefendi bir insan. Hastane Türkiye'nin ilk özel hastane olarak inşa edilmiş binası. 1932'de kayınpederi Dr. İbrahim Bey tarafından kurulmuş. Cumhuriyet tarihinin ünlüleri burada ameliyat olmuşlar.

Altmış sene çalışarak geçmiş ve ellerine bir hastane gayrimenkulü ile iki yazlık ev kalmış.

Oğlu Bora Bey kısaca; “Hastadan alacaksın, hekimden alacaksın, devletten alacaksın- özel hastaneyi iyi yönetip para kazanmak istiyorsan- bunu beceremediğimiz için kapattık” dedi.

Tabii esasen kimsenin kimseden aldığı falan yok ama Cumhuriyet’in kuruluşundan kalan yasalar insanlara hareket yeteneği bırakmıyor diye bürokrasiden örnekler verdi ve

“Hekimlerin birbirlerini çekememesi ve itişip kakışmaları ile uğraşmaktan bıktığını” söyledi.

En üzücü olayların hasta öldüğü zaman yakınlarının hastaneyi suçlayıcı bir tavır içine girmeleri olduğunu söyledi Dr. Üçel. Bir aile kuruluşu olarak altmış sene iyi dayanmışlar Bizans koşulları altında. Sigorta sistemi oturmadıkça özveri ile çalışan birkaç hekimin sanatının icrası sonunda kurumsallaşma olamaması doğal.

Türkiye’nin lüks ve en lüks hastanelerinin cihazlardan bazılarının alınış fiyatlarını tıp camiasında duyup basında okuyunca dudaklarım uçuklamıştı.

Yurtdışından yatırım. Alet fiyatı, piyasa fiyatının birkaç misli... Üçte biri kaynak kullanımını destekleme diye vergi mükelleflerinin cebinden doğru yatırımcıya veriliyor % 100 vergi indirimi...

Ama yurtdışına giden hasta dövizlerinin azalmasında

hastanelerin bir payı olduğu da gerçek. ylesine bir ark.

Yapmak mı yapmamak mı daha iyi? Anlaşılan benzer nedenlerle teşvikler zaman zaman değişiyor. Eğer bu ark böyle olmasa herhalde çoğu hastane yatırımı yapılmaz.

Devletin arsası bedava, binası bedava, memuru ayrıcalıklı, sevk yetkisi vs. ile özel sağlığın baş edebilmesi çok g. İstanbul başta olmak üzere Türkiye'nin her tarafında sağlık sektöründe çıkar ilişkileri mevcut.

Bazı yerde %30-50'lere varan "yüzdeler" veya daha tıpa sı "percent" deniyor hekimlere. Resmi kuruluştan heyet raporu almadan muayenehaneden geçmek zorunda kalan veya önce özel muayenehanede "görüldükten" sonra resmi kurumda ameliyat edilen hastalar...

Hasta için zor. Hekim için de zor. Türkiye'ye zgn olan tarafı mı? Bunu hastaların da net olarak bilmesi! Tabii çok mal alan ucuza alır. Çok hasta gönderen banka ucuza tedavi ettirir.

Çok hasta gönderen hekimin hastasının da kendisinin de faydalanması doğanın gereği. Ama devlet olanağı smrlmese, ama gereksiz ameliyat, tetkik yapılmasa!

Hastalar insan, hekimler de insan. Bir uzman hekime

600 DM veya 400 USA \$ civarında emeklilik maaşı ödeyen bir sistem var Türkiye’de. Pozitif bilimlerdeki gerçeği arama zevkinden yoksun gecekondü üniversiteler ve artan nüfus...

Pek mutluluk verecek bir tablo değil. Vallahi bilemiyorum. Çevredeki ülkelere bakınca o kadar da kötü değil galiba. İşte bu da “sosyal relativite” teorisi!

Çözüm:

Çözüm o kadar da karmaşık değil: Serbest hekim seçimi, serbest sigorta seçimi ve tabii özel, paralı ve rekabete açık tıp fakülteleri... Sağlık hizmetinin sadece meleklerle sığınarak yapılmayacağını toplumun anlaması ve kabul etmesi. Bakalım gerçekçi ve pozitivist yaklaşımın bulunması ne kadar sürecek? İnsanların her an her şekilde eşit olmadıklarını kabul edebilsen tüm çözümler daha bir kolaylaşacak.

Asgarilerde eşit ama toplumun sağlayabildiği belirli bir sosyal garantinin üzerinde bireyler hem sorumlu hem de özerk. Gerçek de böyle zaten.

Mesele, önce gerçekleri kabul edebilmek.

Tıpta savaş zamanında “traj” uygulanır. Hastalar üçe ayrılır.

Çok yoğun çabaya rağmen muhtemelen ölecek hastalar.

Tıbbi yardım olmasa da muhtemelen yaşayacak hastalar ve

üçüncü grup olarak da: tıbbi yardım ile iyileşecek hastalar.

Sağlık personeli ilk iki grup ile ilgilenmezler bile savaş anında. Tüm çabalarını, olanakları üçüncü grup üzerinde yoğunlaştırırlar.

Gerekli olan bir tıbbi reform da devlet tıbbını bir KİT olarak görmek. Sanatoryum vb. gibi artık tıbbın gelişmesi ile çağdışı kalmış kurumları tasfiye etmek gerek.

Buralarda boş yere memurlara maaş ödeyerek kimseye bir yarar sağlanmadığını anlamak. Gerçekçi bir yaklaşım ile tıbbın sorunlarına eğilmek.

Bu yapılırken tabii diğer ülkelerin deneyiminden faydalanılmalı. Ancak batı tıbbını da idealize etmemek gerekir.

Batıda sistem biraz daha oturmuş olabilir ama hekimlere “hanut” Almanya’da, Amerika’da yok mu zannediyorsunuz?

Alası var. Sadece belki o denli halk tarafından bilinmiyor.

Özel sağlığın daha yaygınlaşması ve korunması örneğin Amerika'da gelişmiş. O da çıkarların daha iyi takip edilmesinden. ABD'de reçetesiz antibiyotik almak orada lisansı olmayan hekim için çok g, hatta çoğu eyalette imkânsızdır.

Satan eczacı ruhsatını kaybedebilir diye. Halkın sağlığı korunsun diye mi? Hayır. Hekimin geliri korunsun diye. Hidrokortison (ok güçlü hormon) reçetesiz satılır ve hatta bilen bilmeyen satın alsın diye TV'de reklâmı yapılır. Cihaz fiyatlarına bakınca ABD ve Avrupa'da ilginç tablolar göze çarpıyor.

Son Almanya'nın Essen şehrine alınan taş kırma cihazının gerçeküstü fiyatını gazetede okuyunca hayret mi edeyim, yoksa "maşallah" mı diyeyim diye düşünmüştüm...

Almanya'da KİT, BİT falan yok zannetmiyorsunuzdur inşallah. Amerika'da bir bilimsel yayında yapılan apandisit ameliyatlarının yarıya yakınının gereksiz olduğu iddia edilmişti. Hoş bir iddia değil mi?

18. Yalnızlık ve K r Noktalar

ALAMANCI GÖZÜYLE B Y KL  KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

Temel Fizyoloji ve  nyargılar

Gökyüzünde kara delikler veya “solucan delikler” var. Kimsenin göremediği.

Astrofizikçiler düşünce gücü ile bu deliklerini içine ait matematik hesaplar yapabiliyor.

Toplumlarda da kara delikler veya k r noktalar var. Bazı  ağlarda toplumlar bazı tabuları aŗamıyorlar. Hatta bazı konular üzerine düşünemiyorlar.

Her insanın gözünde, bilinen ve basit deneylerle ortaya çıkarılabilen bir “**fizyolojik**” **kör nokta vardır**. O noktaya gelen görüntüler beyinde resmedilmiyor.

Çevredeki hücrelerin resimleri genelde o noktayı örtüyor ve biz bu noktada görmediğimizi fark etmeden bir hayat boyu yaŗayıp gidiyoruz.

İnsanlar arası iliŗkilerde de kara delikler var.

Yani her insanın etrafında göremediği yerler, hisler, konular. Bu noktaların büyüklüğü insandan insana değişiyor. Bazılarında büyük ve çok sayıda, bazılarında küçük ve tek tük. İnsan kendi kör noktalarının farkına başkalarının yardımı olmadan tek başına varamıyor.

Genellikle kişi görmediğini kabullenmekte de zorluk çekiyor. Kendi görmüyor ya! Hâlbuki herkes etrafındaki insanların kör noktalarını rahatça görebiliyor. İki kişi, bir üçüncünün göremediği üzerinde, rahatça anlayabiliyorlar.

Kör noktası olan kişi, bazı tavırlarına olan tepkiyi hissedip nedenini anlamayabilir. Tepkilerden dolayı kendini geri çekip içine kapanabilir. Böylece bu noktalar daha da genişleyip, büyüeyebilirler. Hele güç sahibi insanda kör noktayı kişiye açıklamak daha da zorlaşır. Bu yüzden çevredekiler kendilerini daha geriye çeker, kişi de kendi içine daha kapanırsa, noktalar giderek artar...

Algılamadığı şeyleri insanlara açıklamak güçtür... Kişinin ancak çok yakın dostları veya ailesi görmediğini bu insanla paylaşabilirler. O da uygun zamanında ve uygun yerde...

Ama bu görevi yerine getirmek ve kör noktalar üzerine bilinçli kafa yormak gerekir.

Bir insana ağzının koktuğunu söylemek kolay değildir. Ama syemezseniz o kişi ağzı koktuğu için –ve kendisi fark etmediği- için toplumda itilir hale gelir.

Neandertal ve İnsancılık

Neandertal bilindiği gibi Almanya'da bulunan bir ile. Ünlü olmasının sebebi orada bulunan ve ilkel ağ insanına ait iskeletler.

İnsanlar anlayış ve tepki olarak maymun ile idealleri arasında yani evrim boyunca geçirdikleri bütün evreler arasında değişebilen yaratıklar.

Daha önce değinildiği gibi bu değişim bazen ağlar sürüyor, bazen saniyeler. Bu değişimi anlamak ve kabul etmek ve değişkenliğin getirdiği gerek özellikleri gerek tehlikeleri anlayabilmek her demokratik veya daha geniş anlamda insanlar arası sistemde çok önemlidir.

Neandertal'li ile modern, birey haklarına, özgürlüklerine saygılı, insancıl yaratık arasında gidip geliyoruz. Bazen tüm bunları en güzel ifade eden resim modern arabasında yalnız başına, bir yandan kendini kaybetmiş bir şekilde burnunu karıştıran, diğer yandan da müzik dinleyen şoförün verdiği resim oluveriyor.

Yalan

İnsanların çoğu nazik bir şekilde birbirlerinin yanıltırlar. Kişi hele bir de güçlü ise... Gerçeği anlaması güçleşir. Kör noktası olunca -ki her insanın yukarıda belirttiğimiz gibi zaten doğal olarak kör noktası var- nedenini bilmediği için ve insanların kendinden uzak durduğunu hissederek daha bir yırtıcılaşır veya yıkılır.

Kör noktası olduğunu hissettiğiniz kişiyi bilinçli olarak gözlemek, algıladıklarını çevrenize danıştıktan sonra ona yardımcı olmak insanlık görevidir. Yoksa “benim babam, senin babanı döver” veya “ben senden daha ileriye işerim” şeklinde değil.

Gerçek, heyecan vericidir. Doğruyu arama dürtüsü ise medeniyetin ana motorudur.

İnsanların yalana kaçırvermelerini anlamıyorum. Araba 120 km ile gitse, “180 gitti” deyivermek gibi. Çocuk yaşında dünyayı anlamaya çalışırken haydi böyle kaçamaklar olur ama erişkin yaşında böyle şeylerin olması insanı kaygılandırıyor.

Doğu’ya gittikçe bu artıyor. Türkler Acemlerin olayları abartmaları ile alay ederler.

Mübalağa sanatı Türkiye’de de epey gelişmiş. Abartmanın üstüne bir de iddiacılık ve inatçılık binince al sana bir curcuna... İnsanlar kendi yalanlarına en çok kendileri inanıyorlar. Kendi yalanlarını kabul etseler sanki dünya yıkılacakmış gibi.

Bir laf salatası oluşuveriyor. Çok basit meseleler bile çapraşık Őekillere ve tavırlara bürünüyor.

Gerçek Tutkusu

Hâlbuki salt gerçek kadar zevkli ve haz veren bir Şey daha yok bu dünyada... İnsanlık olarak yalanın, abartmanın sistemimizde azalmasına gayret etmemiz gerek.

Belki de kültürel olarak önümüzdeki nesiller için bilinçli olarak koymamız gereken en önemli hedef bu. Tabii hayal etme, aylaklık etme gibi zenginliklerden taviz vermeden doğruyu aramamız lazım.

Yalan ile abartı ve hayal ve aylaklık apayrı Şeyler.

Biri engel ise öbürü gerçeği aramadaki en büyük gıdamız.

Aylaklık ile tembelliği de birbirinden ayırmak gerekir.

Fikren gebe birisinin doğumdan önce aylaklık yapması başka, küçük küçük hesapları ile boş verici tembellik başka Şeyler.

Aylak aylak dolanan eğer kafasında aradığını bulursa sonra çalışmasını da, yaratmasını da ortasızca, yani kana kana yapabilen insandır.

Gerçeği aramak en büyük mutluluk. Arı ve duru bir berraklık içinde ferah ferah, kana kana çalışabiliyor insan...

Gerçekler hep orada duruyor. Gökteki güneş misali. İnsan bazen o güneşi görüyor, bazen görmüyor. Ama güneş hep orada.

Biz ise kâinatın merkezi bizim durduğumuz noktadır diye oturduğumuz yerden haddimizi hesabımızı bilmeden ebleh ebleh konuşuyoruz, “güneş doğdu”, “güneş battı” diye.

Lisanımızdaki bu hata bu sefer yalandan falan değil tembellikten kaynaklanıyor. Biz kim oluyoruz ki, güneş battı, güneş doğdu gibi vecizeleri bu çağda yumurtlayabilelim? Eskiden dünya düz zannederlerken bu deyiş doğru imiş, ama şimdi?

Din =Bilim = Doğruyu Aramak

Gelin size doğruyu arayan –benim kalbimde “Peygamber” mertebesinde olan- bir insandan bahsedeyim.

Giordano Bruno isimli bir rahip ve düşünür. Adamcağız gençliğinde çakı gibi bir öğrenci imiş. İyi lisan, matematik bilen bir papaz olmuş. O zamanlar batıda

özellikle Hıristiyanlar dünyanın sabit olduğuna inana gelmişler.

Malum, Galileo amca bulmuş ki dünya kilisede anlatıldığı gibi kâinatın merkezinde sabit durmuyor, dönüyor. Düşünüp hesaplamış, uğraşmış ve sonunda, “Dünya dönüyor” deyivermiş.

“Vay sen misin dinin anlattığına ters düşen”. Adamı bir güzel mahkemeye çıkartmışlar. Şaka falan değil yakacaklar kiliseye saygıda kusur ediyor diye.

Eh, Galileo ne yapsın? “İddia ettiğim gibi falan değildir dünya” demiş. “Sizin doğru bildiğiniz gibi sabittir ve ben yanılıp şaşırıp dönüyor” dedim. Bunun üzerine Galileo ölümden kurtulmuş. İnsanlar ve kurumlar yavaş yavaş, yıllar sonra dünyanın döndüğünü hem anlayıp hem kabul etmişler.

Galileo genellikle biliniyor.

Az tanınan ve bugünkü uzay-bilim gerçeklerinin kökünü ilk anlayan insanlardan biri ise 1600 yılında ölen Bruno.

Yani Galileo ve yerçekimini bulan Newton’dan yıllar önce yaşamış bir adam.

Katolik rahip olarak tahsilini bitirdikten sonra da “aykırı” diye adı çıkmış Bruno’nun. O üniversiteden bu üniversiteye gitmiş. İtalya’dan Avusturya’ya,

Almanya'ya. İngiltere'ye giderek araştırmış, düşünmüş. Adının kötüye çıkması için neden de, adamın dünyanın kâinatın merkezi olmadığını savunması.

Kilise tabii, binlerce yıllık köklerinin verdiği görkem ile dünyanın kâinatın merkezi olduğunu müminlere anlatırmış.

Tepede bir Allah, herkesin ne yaptığının farkında. Dünya evrenin merkezi.

Her şey dünyanın çevresinde dönüyor. Tabii o zamanlar Vatika da dünyanın merkezi ve Papa da Vatikan'ın merkezi.

Bruno'ya savlarını, sonradan Galileo'ya teklif ettikleri gibi geri almasını önermişler.

Bruno gerçeği bildiği gibi savunmakta ısrar etmiş.

Seneler süren bir yargılama sonucunda savını inkâr etme tekliflerini tekrar tekrar reddedince, adamı mahkeme kararı ile kilise gerçeklerine karşı çıkıyor diye diri diri yakmışlar. **Yıl 1600.**

Sonra Kepler'in çalışması ile güneşin kâinatın merkezi olduğu savı kabul görmüş.

Bugün artık hepimiz ne dünyanın ne de güneşin merkez olmadığını, dünyanın güneşin bir uydusu olduğunu ve güneşin de kâinatta olan milyarlarca yıldızlardan biri olduğunu biliyoruz.

Bruno gerçek aŐki ile kendi çıkarı olmadan, bir başka insana yardım gibi bir anlaşılabilir neden olmadan salt gerçeği savunmasındaki direniŐini hayatı ile ödemiŐ.

İnsanların gerçek tutkusunun ve bilim dünyasının bir temel taşı olmuş. Ve bu bilgilerin üzerine modern astrolojiyi geliŐtirmede katkıları olan Galileo'dan, Keplerden, Newton'dan yıllar önce. Newton, Bruno'nun ölümünden kırk küsur sene sonra doğmuş!

İnsanın gerçeği kabullenmesi kolay değil. Normal olarak insan kendi egosundan dıŐarıyı algılıyor.

Kendisini kendi doğruları için merkez kabul etmesi bir yerde doğal. Her ne kadar birey nadiren “dıŐardan” kendisini ve verdiği resmi görebilse de genelde “içerden dıŐarıyı” seyreden ve kendisini göremeyen bir yaratık.

Kişinin kendisi yok ise çevrede olanlardan zaten ona ne?

Deneyim ile insan kendi yetersizliklerini görmeye başlıyor.

Çoğu insanın yaşam kavgasında birbiri ile boy ölçüŐerek bir yerlere varmaya çalışması da doğal. Esas yarışın var-oluŐ ve tabiat ile insan arasında olduğu gerçeğini anlayabilmek ancak zaman içinde yoğun uğraş ile oluyor.

Diğer insanlar ile uğraşarak belirli düzeye gelen insanın yaptığı ilk genel hata: “Ben buraya geldim, bu güç benim elimde.

Demek ki bende diğer insanlarda olmayan bir şey var”demek. Böyle düşününce ve alçakgönüllülük ve haddini bilme gibi yönlendiricileri tamamen unutarak kendi egosu doğrusunda gitmek oluveriyor.

Takım oyunu denen gerçeği anlamak, gerek kişilerde gerek toplumlarda zaman alıyor.

Toplumlar ve dinler arasındaki farklar ve hissiyatlar, önyargılar da gerçeklerin üstünü örtebiliyorlar. Dünyanın dönmesi veya kâinatın merkezi olmaması gerçeğine biraz daha yakından bakınca insan şaşırıyor. 970 yılında doğan Biruni'nin dünyanın dönüp dönmediğini araştırdığını görüyor.

Biruni'nin, 1030'da Hindistan üzerine yazdığı kitabında dünya dönerse tüm taş ve ağaçların dünyadan uçması gerektiği görüşü karşısında “tüm ağırlığı olan şeylerin dünyanın merkezine doğru çekildiğini” yazdığını görüyor!

Newton'dan Galileo'dan epeyce sene önce. Hoş, Biruni ölümünden önce bu fikirlerinden vazgeçiyor. Hem Biruni mi, Bruno mu ne fark edecek?

Kopernicus ve sonra Bruno, Galileo, Kepler ve Newton'a kadar olan bir çizginin Nasireddin at Tusi ve İspanya'daki ibn Tufail üzerinden on ikinci yüzyıldan on yedinci yüzyıla kadar devam ettiğini ve İslam

astronomların Halife Mensur zamanında yani sekinci yüzyılda Brahmagupta'nın Siddhanta isimli eserini tercüme ettiklerinin görüyoruz.

Önemli mi pekiyi, bugünkü dünya anlayışımızın ilk önce bir Mısır'lı ve Hintli, eski Helen, İslam veya Hıristiyan âleminden bir akıllı, meraklı ve çalışkan insan tarafından yazılmış veya düşünülmüş olması?

Hem önemli, hem değil. İnsan bugünkü Bosna-Hersek olaylarına, Karabağ olaylarına Bulgaristan ve Irak'taki Türk azınlıkların durumuna bakınca ve daha gelişmiş olan kendini Hıristiyan kültüründen olarak algılayan batı dünyasının tavırlarını ve çifte standartlarını görünce sanki önemsemeye meylediyor.

Veya dostum Wilbrandt'ın bir yazısından alıntı ile:
"Hammer-Purgstall Osmanlı tarihi üzerine standart bir kitap sayılır. On ciltlik bir eserdir.

O kitapta Museviler iki kez zikredilirler. İlki bir Musevi, bir seyidi dövdüğünde Musevi olduğundan asmışlar adamı.

İkincisi: İstanbul'da bir Musevi semtinde yangın çıkmış."Tulumbacılar orada faaliyet geçmemiş. Oturup yangını seyretmişler."

Güzel bir şey değil tabii. Olmuş olabilir. Ben orada yoktum. "Ama be adam koskocaman bir kitabı yazmışsın da niye 1492'de İspanyollar Yahudileri

Musevi oldukları için yakarken Osmanlı İmparatorluğu'nun onları bağına bastığını zikretmiyorsun? Hem de yüz binlercesini...”

Bu açıdan bakınca önemli. Bir diğer açıdan bakınca maalesef hiç tanışamadığım (ben doğduktan bir yıl sonra ölen, hayatının bir kısmı Avusturya, diğer bir bölümü de İngiltere’de geçen ve sadece yazılarından tanıdığım) bir başka dostun bir kitabının önsüzünde yazdığı gibi.

“Bu kitabı sadece daha önce burada belirtilen fikirleri – veya benzerlerini- kendi düşünmüş olan anlayacaktır.”

“Söylenebilir olan şeyler berrak bir şekilde söylenebilir; söylenemeyenler hakkında ise susmak gerekir.”

“Burada yazdıklarımın hiçbir yenilik iddiası yoktur: onun için kaynak vermiyorum çünkü benim düşündüklerimi benden önce birisinin düşünüp düşünmediği beni ilgilendirmiyor.

”

Böyle bakınca da hiç önemi kalmıyor dünyanın döndüğünü ve dünyanın kâinatın merkezi olmadığını ilk kimin ne zaman anladığının.

Doğru olduğuna inandığı şeyi savunarak yakılan bir adamın hikâyesi, ilk kim olursa olsun, doğru ile yanlış arasındaki fark ve saygıdeğer bir insanın hikâyesi olarak kalıyor.

Yakın gelecekte insanların doğruyu hissedebilme dürtüsünün kuvvetli olacağını ve tüm bu doğruyu

arayanlardan faydalanarak artık önümüzdeki yüzyılda bazı doğruların uygulanmasında birleşeceklerini umuyoruz.

Bilmediklerinde ise insanların durmayı bileceklerini ve iddiacılık, zor kullanma gibi unsurlardan kaçacaklarını ummaktan başka bir şey kalmıyor pozitivist düşünen insana.

Belki bilgi ancak sezgi ile elde edilir ve sezginin kaynağı da insanın gönlü veya sevgi ile önyargısız bakan ruhudur.

Ama herhalde bilginin sakın, basit ve zevk verici bir şekilde hesap edilmesi, uygulanabilmesi ve anlatılabilmesi, yani paylaşılabilmesi esas olmalıdır.

19. Serbest ile Serseri

ALAMANCİ GÖZÜYLE BİYİKİ KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

Ünlü bir yazar ile dostluk

Hoca ile köken olarak ikimiz de İstanbul'un Anadolu tarafındayız. Bundan başka ortak hiçbir tarafımız yok. Arada 20 küsur yaş fark. Tanıştığımızda hoca altmışı geçmiş. Aile efradı ile hala uğraşılıyor.

İstanbul'da otururken Paris'te bir dairesi var. Ailesinden onun bazı uçuşlarına kızınlar oluyormuş. "Otur oturduğun yerde, işte olacağın kadar oldun.", "Orada burada para harcayacağına torununa bilmem ne alsan" gibilerinden...

Hoca ünlü. Dâhiyane anları yanı sıra zaman zaman (kendi kitaplarında kendini tanımlaması gibi sertleşip de “rezil köpek” gibi tabirleri yakıştırmaya gönlüm elvermez ama sanki ince zekası ile insanları kızdırmaktan haz alan, inadı ile bazen, herhalde en fazla kendisine zarar veren) muzır bir tarafı var.

Bir şeyi yazınca kendisini o konunun hakimi gibi gören saf bir inancın yanı sıra epeyce alçakgönüllü bir insan.

İlk defa bizim eve geldiğinde oğlumu O’na ve ondan sonra o zaman 11 yaşındaki oğluma O’nu:

“Bak, bu bey benim tanıdığım en zengin insanlardan biri” diye tanıştırmıştım.

Gerçekten binlerce yazı, bir gençliğin ideallerinde pay sahibi olmuş ve dolayısı ile “bugüne” değme politikacıdan fazla şekil verebilmiş bir sanatçı idi.

Ben O’na “siz” diye hitap ediyorum. O bana “sen” diye. Bazen “evladım” falan gibi hitaplarının sırtımdaki agresyon tüyleri dikleşmiş bir şekilde dinliyorum, epeyce yorularak.

Onu öğleye doğru saat 11’den önce aramıyorum, üstat uyanmasın diye. O benim yatma zamanım ile alay ediyor. Hatta akşam 10-11 gibi kalkmak istesem alınıyor. Ama iki insan arasında olabildiğince dostça söyleşilerimiz oluyordu.

O bana “serseri” diye isim taktı. Benim de senli benli olacak kadar kendimi yakın hissettiğim zamanlar oldu.

Bir takışmamız, bana oturup da bol viski ile: “bütün böbrek taşlarının mikrobik olduğu ve bunun bugün olmasa bile ileride anlaşılacağı” gibi bir zırvayı ısrarla anlatmaya başlaması ile oldu.

Ultravirole ışınlarının mikroplar üzerine etkisi konusunda deneysel doktora tezi yazmış ve gerek viroloji, gerekse mikrobiyoloji ile yoğunca uğraşmış bir böbrek uzmanı olarak önce bir kaç kez sabırla, nezaket çerçevesinde itiraz ederek dinledim.

Hoca, duyduğu veya yoğun kafa yorduğu, üç-beş tıbbi terimle mesela sedimentasyon tabirini genç laborantlar veya çiklet çiğneyen tıbbiye öğrencileri gibi “sedim” diye kısaltarak ısrarla, defalarca bu konudaki fikirlerini anlattı.

Doğrusu eğilip büküldüm ama beşinci seferki anlatışında o kadarını da artık “tahammülfersa” bulup “dişlerimi” gösterdim.

Türkiye’de yeterince otopsi yapılmamasını o bazı doktorların çıkarlarına, ben ise sadece tıbbın ve “hacı-hocaların” ve de sistemin fukaralığına, tembelliğe bağılıyorum.

O’nun için yazı bir amaç, bence fikirleri paylaşmak için bir araç.

Yüzeysel bir şekilde olabildiğince çok şeye değiniyor. Bizim evde bir akşam ABD’de sosyal antropoloji hocalığı yapan bir hanıma antropoloji anlatırken kadın bir-iki kere bir şey söylemek istemiş ve monologu kesemeyince kalkıp bir bahane ile başka bir odaya geçmişti.

Hoca içerde antropoloji üzerine fikirlerini anlatmaya devam ederken, uzman hanım bana, “eğer konuştuğu

diğer konulardaki bilgisi de antropolojide olduğu gibi ise durum gerçekten vahim!” deyivermişti.

Hoca İstanbul’da yetişmiş, frankofil ekolden bir büyük senyör.

Delikanlılığı kesinlikle üst sınıf. Ben ise gençlik yıllarımda tek odalarda yaşamışım –sülalemin büyük senyör tarafı var ise; daha ziyade hikâyelerden, bulanık anılardan veya yaz tatillerinden biliyorum-

İhtilal olmuş dokuz-on yaşımda, genç yaşta Alamancı olmuşum.

Lokantada bol bahşış bırakan cinsten. Ben ise talebeliğimdeki garsonluk günlerimden kalma alışkanlık ile olsa gerek, yemek yerken bir bahşış bırakacak olan varsa bana bıraksın gibi bir yaklaşımdayım.

İstanbul’lu büyük burjuvalığı yaşamış. Bir hak ve dürüstlük arayışı ile biraz da ilginç olmak, mersine tersine durumlarından, anlaşılan komünist olmuş.

Solcuların çoğu gibi inatçı, ama sistemin işlemediğini görmüş. “Dönek” demişler.

Daha çok insan dönene kadar bu denli akıntıya karşı kürek çekmiş olsa bu dünya daha ilginç, daha dürüst olurdu herhalde.

Hala idealler olarak komünist, komünist olmasına da, sadece idealler söz konusu olunca; dincilere bile

komünist demek mümkün değil mi?

O, nüktedan, hoşsohbet, sahne hâkimiyeti olan bir insan. Orhan Veli, Ahmet Haşim'den dizeler okurken hayran olmamak mümkün değil, müthiş bir belleği var...

Ben ise neredeyse tutuk konuşan, iki kelime arasında sıkça "ı ı ı" diye bir ses çıkaran, unutkan, sıkça sıkıcı. O gür sesli, ben daha ziyade alçak sesle konuşan ve lafını, anlatacağını bolca karışık sunan bir insan. Hadi bir de şaşırmayıp anlatsam: yazsam da, çizsem de insanları büyüleyemeyip zaman zaman uyutan.

Hoca bedence de kıvrak, ben hantal. O solcu, ben ise herhangi bir şey isem liberal. Ben takım oyunu için yetişmişim, o assolist.

Söylediğim gibi dış görünüşte ortak yanlarım köken dışında pek yok. Ben sabah saat altıda kalkıp, akşam saat on –hadi olmadı on bir- de yatarım. Yatmazsam da kendi başıma dolanırım. TV seyrederim, okurum.

Hoca sabah on birde kalkıp sabaha karşı 2-3'den önce pek yatmaz.

Hoca'nın içki ile arası epeyce iyi. O kadar iyi ki "Viski" diye oturup bir kitap yazmış.

Ben ise ayda yılda birkaç kere, o da ayıp olmasın diye içki içerim.

Yazıp çizmeye merak bende var. Onda ise dâhiyane bir yetenek yanı sıra yazmak bir meslek.

Gazete sütunlarında kalem darbelerindeki ince farkları birkaç yazısında algılayıp:

İşte deha ile uçuruma yuvarlanma arasında gidip gelen bir insan” diye takdir ederek okumuştum. Az bilinen modern bir romanı var ki, çok sonra okudum: tek kemanlık bir virtüöz konçerto.

Tanıştıktan sonra beni evine davet etti. İlk gün 12 saat konuştuk. Ondan sonra da bu kadar zıtlığa rağmen İstanbul tevazusunu bir tarafa bırakıp “dost olduk” diyebilirim. Benim haddim dışında konuşmalarımız 10-12 saatten az olmuyor. Bu sebepten belki arzu ettiğimizden daha az görüşüyoruz.

On oniki saat bir insan ile bu denli yoğun konuşma ne kadar zengin ve engin bilgisi ve tecrübesi olursu olsun ben ipin ucunu kaçıyorum.

Konuşmalarda ne kadar “sen bir dahisin! Harikasın!” gibilerinden üstadın iltifatına mazhar olsam da aklıma zengin bir Bursa tabiri geliyor “deli bal yer gibi”. İşte konuşmalarımız öylesine ilginç ve yoğun oluyor.

İnsan hele bir de sonra gündüz çalışmak gibi alışkanlığı var ise bir-iki gün hoşaf gibi dolaşıyor. Bu enerjisi ile; daha az inatçı bir yapısı, daha düzenli bir hayatı olsa idi diye hayıflanıyorum.

Bu düzensizlik içinde çalışkan bir insan. 60 kadar kitap, piyes yazmış. Fikir uğruna hapiste yatmış. Kitapları yakılmış. Türkiye fakir bir ülke. Bu ülkenin bu sanatçıya tepkisi ve takdiri de fakirce olmuş. Yurtdışında frankofil solcu basında isim yapmış.

Değerli ve bazen alçakgönüllü bir insan. Ama bir egosu ve olur-olmaz şeylerde inadı var ki, Maşallah azman.

Bazen egosu, zekâsı ve tecrübesini eline alıp Ramazan davulu çalar gibi “Ben-ben de ben-ben! Ben-ben de ben-ben.” diye çalıyor uzun monologlar halinde...

İnsan sevecen bir gözle ormanda kayıp bir çocuğun unutulma korkusundan davulu çalmasını anımsamasa pek dayanamayacak bu kadar davul sesine!

Bu kadar egolu babaların nispeten nadir, başarılı çocukları olur. Kökenine bağlılığından mı, tanıyamadığım analarının etkisiyle mi, bilemem ama başarılı çocuklar yetiştirmiş.

O’nu tanıdığım zaman yirmi küsur senelik yazıp çizmişliğim vardı. Haftada bir, bir gazeteye yazı yazıyordum Ama yazıyı hep tıbbın yanı sıra –ara, ara yazmışım. Oturup da hikâyeler yazmak benim için hep “emekliliğimde” diye düşündüğüm bir uğraş.

Bana:

“Ulan sende yazar olacak nesne var” diye cesaret verdi. Bazı yazılarımı çok beğenerek, bazı yazılarla alay ederek yazı ile yoğunlaşmamı sağladı...

“Kendini yazıya vermiyorsun!”, “Sevdiği kadını döven bir herif gibi yazına özen göstermiyorsun”, “Doktor herkes olur, iyi yazar olmak için gereken hamur nadirdir o da sende var!” demeleri belki benim yazdıklarımı bir derleme cesaretini toplamamda etkili oldu.

Böyle bir desteğin arkasından on gün geçmeden: “bu yazı merakı bir çiledir, bir uçurumdur, otur oturduğun yerde adam gibi”.

Zaman zaman da: “Boş ver ulan, dünyanın en üst düzeyinde tıp yapabiliyorsun, doğru dürüst bir hastane kur, bin tane yazı yazmaktan daha iyi bir iş yapmış olursun”,

“Erkeksen ve yazıya önem veriyorsan, bırak şu sana yakışmayan piyasa doktorluğunu, gel seninle Rus ruleti oynayalım; tetiği ilk ben çekeceğim”,

“Ya kendini doğru dürüst doktorluğa ver ya da yazıya” gibi şaşırtmacaları da eksik değildi tabii...

Çalışkanlığın en önemli öge olduğunda iyi anlaşıyoruz. Yüzünü hafif buruşturup: “Bizim çocuk çok zeki ama biraz tembel” diyen annelerin taklidini alay ederek yapınca insan yerlere yatıyor gülmekten.

Ben de Soğanlıköy kahvesinde bile yirmili yaşlarımda kendimi unutup: “İnsanın anasına babasına küfretseler, kızmamak lazım. Gerçek payı olsa bile, o insanın bir seçim hakkı yoktur.

Ama TEMBEL demek o insana yapılabilecek en büyük hakaret” diye vaaz verecek kadar çalışmanın önemine inanmış bir insanım.

Hoca ile bir gün beraber saunaya girerken ve o viski ben su içerken İstanbul’a 17. yüzyılda girmek isteyenleri “serbest ve serseri” diye iki gruba ayırdıklarını anlattı.

İstanbul onun çocukluğunda 500.000, benim çocukluğumda 800.000 nüfuslu, şimdi onmilyonu aşan bir kanser. (2014: 15 milyondan fazla tahmin ediliyor)

Şehre girmek isteyenlerin bir kısmına “serbest” yani Farsça “ser basti” den başı bağılı veya başı türbanlı derlermiş.

Bu kişilerin şehirde bağılı oldukları bir iş kanıtlandığı için, yani şehirde nereye gidip, ne yapmak istedikleri bilindiği için şehre girmelerine izin verilirmiş.

“Serseri” yani Osmanlıca lügat anlamı ile kası aptal, ebleh, vagabund yani “başı boş” olanlar ise şehre alınmazlarmış.

Hoca bana isim taktı “serseri” diye...

Serseri demesinin bir sebebi oradan oraya 32 defa ev değiştirmiş olmam bir yandan, bir Alamancı olarak İstanbul’da etkin çevreler tarafından kendisinin sevecen bir gözle bakıp da biçmek lütfunda bulunduğu değere –kendi kanaatine- layık bir etkinliğim olmamasından.

Ben ise bir Alamancı olarak bazen bir serseri bazen de belki de “gereğinden fazla” “serbest” hissediyorum kendimi İstanbul’da.

Bu tip bir yazıyı insan genelde dostunun arkasından yani ölümünden sonra yazar...

Kim kimin arkasından yazar o belli olmaz. Onun için: “şöyle keyiflice yüzüne karşı yazayım” “Bir de Fritjof Capra’nın ‘Fiziğin Taosu’ kitabının Fransızcasını bulup hediye edeyim”, dedim.

Herhalde gübre olur düşünceleri için. Bu tip kitapların

yayınlandıktan sonra en kısa sürede diğer gavurcalara çevrilirken Türkçeye de çevrilmesini görebilmemiz dileği ile, bu yazı... Hocanın “bencesi”...

O'nun aradığı ve belki zaman zaman bulamadığı için küsüp isyan ettiği “krallık” veya “serbestlik” tabii sadece birkaç an için olabiliyor hayatta.

Gerisi çalışma, çabalama, üzülme ve insanın kendi kendini yemesi. Belki bazen; biraz poz kesme, biraz çekinip, biraz hiddetlenme, gülme, ağlama, yiyip-içme, uyuma ve yalnızlık.

Bir de serbest olanın geçerken bir serseriyle olan sohbeti ve kubbede kalan üç-beş okka hoş seda...

20. Oruç, Tıp ve Tabiat ile ilgili düşünceler

ALAMANCI GÖZÜYLE BİYİKİ KARİKATÜR

Keçi ve Zina

MAHMUT TOLON

Kış ramazanı geçiriyoruz. İnsanlar daha bir rahat. Yaz orucunda olan dalgınlıklar, kızgınlıklar göze çarpmıyor.

Hep düşünüyor insan kuzeydeki insanlar nasıl oruç tutuyorlar diye.

Müslümanlıkta ak iplik ile kara ipliğin birbirinden ayrılabilceği kadar gün ışığı iftar ve sahur için esastır. Yani gündeğümü ile günbatımı arasında oruç tutulur.

Kuzeyde daha uzun olan gün güneyde daha kısadır. Böylelikle Mekke'deki müslüman ile İstanbul'daki veya Almanya'daki müslüman aynı yıl, aynı gün, aynı orucu üç dört saat daha uzun veya kısa tutabiliyor.

Acaba kuzey kutbundaki müslüman altı ay gün altı ay gece hesabına göre nasıl oruç tutar diye merak ederdim.

Finlandiya'daki Müslümanlardan öğrendim ki uzun tartışmalar sonucunda ramazan ayında Medine'deki imsakiyeye uymak kararı almışlar. Medeni ve bilimsel bir çözüm değil mi?

Peki niçin Finlandiya'daki müslüman yazın Almanya'daki veya Türkiye'deki müslümana nazaran daha fazla oruç tutsun? şu anki uygulamada bu soruya cevap vermek mümkün değil.

Coğrafi farklara kısaca değindikten sonra bir de orucun tıbbi yönüne bakalım: Oruç sağlıklıdır, çünkü doğaldır. Medeniyet (medenî kelimesi Medine'den gelir, yani "şehirli" anlamı ile oluşmuştur) insanların çoğuna her an gıda bulabilme nimetini de getirmiştir.

İnsanın kökeni göz önüne alınırsa, bundan binlerce yıl önce insanlar doğada zorunlu olarak bazı süreçler a kalmakta idiler. Bugün de dünyamızda açlıktan her yıl milyonlarca insan ölmektedir.

Oruç tıbben, hem bedeninin, hem nefsin disiplini ve hem de tabiat içinde alabildiği nimetleri şuurlu olarak idrak etmesi için ideal bir yöntem.

En yaygın hastalıkların nedenlerinden, en önemlilerinden biri modern teknolojinin getirdiği imkanlardan faydalanarak yemek yemeyi aşırı bir hastalık haline getirmektir.

Oruç aynı zamanda tüm diğer toplu ibadet şekilleri gibi kişinin kendi içinde hapis olmasını önleyen ve diğer insanlarla müşterek yönlerini vurgulayan bir sosyal bir olaydır.

Oruç hoşgörü ile uygulanmalıdır. Bütün gün araç süren bir kişinin oruç tutması bizim enlem ve boylamlarımızda ancak günün kısa olduğu aralık ve ocak ayları için tıbben onaylanabilir.

Kandaki şekerin düşmesi ve dolayısı ile insülin kan şekeri dengesizliği, susuzluk insanların gerek algılama, gerek hareket etme yeteneklerini menfi yönde etkileyebilir.

Kendisinden başkasının sorumluluğunu taşıyan insanın ise başkalarının güvenliğini risk etme hakkı toplum içinde olmamalıdır.

Şeker, Ülser Ve Bakara Suresi

Trafik içinde öldürücü olabilecek bir araç kullanan her kişi için bu düşünceler geçerlidir. Müslümanlıkta çok

mantıklı olan bir yaklaşım kişinin önce kendisi, sonra ailesi ve sonra kabilesine karşı sorumluluğunu yüklenme gereği.

Kişiler araç kullanmak gibi toplum içindeki diğer kişilere olan sorumluluklarını düşünmek zorundadırlar.

Bireyin ve toplumun neyin sevap neyin günah olduğu konusunda tartışması zaten müslümanlıkta özendirilen ve istenen bir hassa. İnsana İslamda önce hayvanı ağaca bağlama ve sonra Allah'a emanet etmesi tevsiiye edilir.

Değişen teknoloji ile bazı alışkanlıkların değişmesi de çok ferahlatıcı olabilir. Kùltürler bu doğanın ve evrimin bir parçası olan modern teknolojiye uymaktadırlar.

Şeker hastalığı, ülser gibi rahatsızlıklar, bir çok hormon dengesizlikleri, ve tabii böbrek taşı olan hastalarda vücudu 6-7 saat gibi bir süreden daha fazla susuz veya gıdası bırakmak iyi olmayan neticeler doğurabilir.

Zaten İslamda hasta insanın oruç tutması da çok liberal bir şekilde çözülmüştür. Konusunda uzman bir hekimin kararı oruç tutulmaması için yeterli bir sebeptir.

Kış Orucu

Düzenli ilaç alınması gereken her hastalık hekimin tavsiyesine göre oruç tutmamak için yeterli sebeptir. Bakara suresinde (184.ayet) hastanın oruç yükümlülüğü belirlenmiştir.

Mesela böbrek taşı düşüren bir hastanın veya hamile kadının vücudunu susuz bırakması sağlıklı değildir dolayısı ile sevap da olamaz.

Batı dinlerinin gelişiminde beşbin yıllık musevi dini ve sonra gelen hristiyanlık ve müslümanlıkta yerelk kültürlerin bayramları doğal olarak devralınmış.

Musevilerin Kipur günü Eylül veya Ekim ayına rastlayan ve 24 saat süren tek günlük büyük oruçtur. Bütün gün dua ve oruç ile geçer. Bizim enlem ve boylamlarımızda bu bayram sonbaharın şirin günlerine denk gelir.

Hiristiyanlardan katoliklerin kırk günlük, günde bir defa gıda alma (içmek serbest olarak) oruçları ikinci dünya savaşındaki açlıktan beri uygulanmıyor. Geleneksel olarak bu oruç Paskalya bayramı öncesi (yani ılımlı bir mevsimde) tutulurdu. Hiristiyanların Paskalya bayramı, hıdrellez bayramını andıran bir bahar bayramıdır.

Oruç katoliklerde artık haftada bir gün (Cuma günleri et yerine balık yemek şeklinde) tutulur. Tabiatın uyanıp zenginleşmesi, bahçede yumurta aranması, hep kışın yoksulluğundan sonra bollaşan doğada baharın kutlanmasıdır. Protestanlarda ise oruç uygulanmamaktadır.

Modern dünyamızdaki yaşam ve sorumluluklar tıbben, kışın günün en kısa olduğu anlarda, oruç tutmanın mantıklı olacağını düşündürmektedir. Hep aynı zamanda oruç tutmanın ve mesela Ocak ayı civarında bir Şeker bayramı ile kuzuların doğumu ile baharın canlanmasına yakın, koçların adak olarak sunuldukları

bir kurban bayramı Avrupa coğrafyasında daha mantıklı olmaz mı?

Dipnot : 2014 . Milliyette 1991 de yazdığım bu yazıdan yana epeyce zaman geçti. Herhalde daha epey binyıl güncel kalacak bir konu bilhassa kültürel alışkanlıklar yanısıra uzun yaşam ve oruç hakkındaki bilimsel makaleler gözönüne alınırsa , Bir de tabii 17 Aralık 2013 de Ayakkabı içinde dolarlar yakalandı ve 2014 Mart'ında bir bakanın “ Cumaları bir ayet sallıyorum , bakara makara” ses kaydı internette tıklanma rekorları kırdı.”

bakınız:<http://micro5.msc.huji.ac.il/~statconf/abstracts/chernoff.pdf>

<http://www.faz.net/s/html>

<http://www.fasting.com/solution.html>